# Exercer-Reglement

for det

Kongelige

Artillerie-Corps.

A. B. Anderssen
Løitnant
Fredrikstad

Kiøbenhavn, 1778.
Trykt hos August Friderich Stein.

A. B. Anderssen
Løitnant
Fredrikstad

# Exercice

med

# en 100 Pds. Morteer.

Naar Batteriet er bygget, og Morteererne paa ſamme placeret, ſaa ſamler man alt til deres Betiening fornødne Redſkab, nemlig for enhver Morteer

1 Kuſt.
1 Viſker.
1 Svamp.
2 Granat-Hager.
4 Haandſpiiger.
2 Luntestokke.
1 Krutſæk eller en Blik-Kokker til at hente Krut i, fra det lille Magazin.

Paa Morteeren ligger 1 Laag, og paa Fænghullet 1 Blyeplade.

Naar Morteeren saaledes er indrettet, at den kan rettes under forandelige Grader, saa maa foruden ovenmeldte Ting endnu være ved samme en Lænke til at befæste den, ved de høye Elevationer for til Blokken, paa det den ikke ved Skudet slaaer bag over, og 2de Stillkiiler til at elevere samme.

I Krut-Magazinet, som anlegges 20 til 25 Skridt midtveys bag ved Batteriet, maa aldrig være mere end 1 Tønde Krut, samt 1 Sæt Krut-Maale, eller i Mangel deraf, 1 Vægtskaal med Lodder.

En Forraad af Bomber, som her lades.
En Forraad af drevne Granat-Rør.
1 Meelkrut-Daase.
Endeel Fænghulls-Rør, Zyndstrikker, eller et Horn med Fængkrut.
1 Rør-Træe.
1 Træe-Hammer.
3 barkede Oxehuder, eller tiærede Præsenninger, eller Haardekkener, hvoraf den ene legges under og den anden over Krutet; den tredie legges under de skarpe Bomber.
1 Tragt til at fylde Bomberne.

For



For at giøre en bedekket Communication imellem Batteriet og dette lille Magazin (*), trækker man midtveys bag Batteriet, eller om samme er stort, bag ved hver fierde Morteer, sammen, en smal Grav, for hvis Indgang man bag Morteererne opkaster en kort Jordvold, dog saa langt bag ud, at man bequem derfore kan røre sig paa Batteriet ved Morteererne.

De skarpe Bomber maa legges nogle Skridt tilside fra Magazinet, Rørene vendende imod Jorden.

Til at betiene en 100 Pds. Morteer afdeeles 1 Bombardeer og 4 Artilleriister; samme opstilles, og Redskabet placeres derved i følgende Orden:

| Paa venstre Side ved Morteeren. | Paa den høyre Side. 1 Bombardeer. |
|---|---|
| N°1 og 3. 2 Artilleriister. | N°2 og 4. 2 Artilleriister. |
| 2 Haandspiger. | 1 Viisker. |
| 1 Kuust, og naar Stillkiilerne ikke ligge under Morteeren, ogsaa disse. | 1 Svamp. |
| | 2 Granat-Hager. |
| | 2 Haandspiger. |
| | 1 Krutsæk eller Blik-Kokker. |
| 1 Kiede. | |
| 1 tynd Spaan. | |

De

(*) Egentlig hører dette til Batterie-Bygningen, og gives der mange forskiellige Maader, hvorledes

De 2de Luntestokke stikkes bag ved Morteeren i Jorden; ved disse sættes om Natten en Haandlegte med brændende Lys i.

Bombardeeren fører hos sig en Qvadrant, en Secund-Snor, et Krudthorn eller Flaske, en Rømmaal og en Tommestok.

Han og de 4 Artillerister opstille sig saaledes paa begge Sider ved Morteeren, at de har Front imod samme.

Naar commanderes:

## Gior eder færdig til Ladning!

Gaaer Bombardeeren til den paa Batteriet commanderende Officeer, og spørger paa hvilket Maal han skal kaste, hvormeget Krut han skal tage, og paa hvormange Grader han skal elevere Morteeren; de sidste 2de Deele annoterer han. Derpaa gaaer han tilbage til Morteeren, søger Middelet paa samme med Qvadranten og tegner den; og gier saa en fast Retnings-Punkt bag paa Bridsken, dog i saadan en Linie med Maalet, at Morteeren kommer til at staae midt paa Bridsken

Batterie-Magazinerne anlægges, med Batteriet sammenhænges og fordekkes, som deels kommer an paa Terrein, deels om man er langt fra de fiendtlige Værker eller ey. Den ovenmeldte Maade er altsaa ikkun løseligen anført, for at give en Idee om det, som deraf har Indflydelse paa Exercicen.



sken naar den rettes; derpaa gaaer han saa langt bag ud, eller stiger op paa noget, at han kan see Maalet over Brystværet, og retter med Secunde-Snoren i en Hast Spaanen paa Brystværet i Linie med Maalet og Punkten paa Bridsken.

N° 1 tager Laaget af og legger det ved venstre Side, tager derpaa Spaanen og stikker den efter Bombardeerens Vink paa Brystværet.

Imidlertid gior N° 2 Morteeren reen med Visken og Svampen, derefter tænder han Lunterne. N° 3 aftager Præsenningen, og legger den bag paa Morteer-Blokken; naar der skulle blæses af, henter Bombardeeren Krutet dertil fra Magazinet.

Naar de 4 Mand ere paa deres Post, commanderes:

## Haandspiig!

og enhver af dem tager en.

Derpaa commanderes:

## Rett!

Bombardeeren gaaer bag til Bridsken, og med sin Secund-Snor alligner Morteerens Middel over Fænghullet med Punkten paa Bridsken og Spaanen.

N° 1 og 2 sætter deres Haandspige hver paa sin Side for under Morteer-Blokken, og N° 3

og 4 bag, Ryggen vendt imod Bryſtværet, giver ſaaledes Agt paa Bombardeerens Vink, og kaſter om derefter. Naar Morteeren er alligneret, og dens Stilling paa Bridſken tegnet, (ſom i Særdeleshed om Natten ved Legten maa beobagtes,) vinker Bombardeeren, og Haandſpigerne ſtilles igien til Parade.

Skal Morteeren ſtilles paa andre Grader, ſiger Bombardeeren: brak op! og ſætter ſin Qvadrant paa Morteeren; hvorpaa N° 2 ſtikker ſin Haandſpige under Morteeren; N° 1 legger ſin Haandſpige ned, og tager fat paa den anden Ende af N° 2 ſin Haandſpige. N° 3 legger ſin Haandſpige, ſkyder Stillkilerne frem eller tilbage, og naar Morteeren ſaaledes er rettet, gier han den med Kiæden paa Bombardeerens Forlangende faſt til Blokken; derpaa vinker Bombardeeren af, og hver Mand tager ſin Haandſpige igien. Da commanderes:

Sted!

og de 4 Mand legger deres Haandſpiger ned.

Lad!

Bombardeeren tager Krutſækken og Kokkeren, og henter deri fra Magazinet den tilmaalede befalede Ladning (tillige kan han medbringe Meelkrut-Daaſen og et Rør). Efter at han har ſat Rønnaalen i Fænghullet, kommer han Kruttet



Kruttet i Morteerens Kammer, og jevner ſamme med Hænderne. N° 3 tager paa Commando-Ordet: Lad! en Haandſpige, og N° 4 en Granat-Hage; begge gaaer hen og henter Bomben, og ſætter den paa høyre Side af Morteeren paa Jorden. N° 4 legger Haandſpigen paa ſit Sted, og tager den anden Granat-Hage. Naar ſaa Bombardeeren har aabnet Røret med en Kniv, løfter bemeldte 2de N° Bomben op, og, efter at Bombardeeren har viſket den vel reen overalt, lader de den ſagte glide ned i Kiedelen af Morteeren, hvor Bombardeeren retter den lige, at Røret ſtaaer i Midten. Herpaa breder han Ludret af Røret ud over Hovedet og Overdeelen af Bomben, ſom han beſtrøer med Meelkrut, derpaa legger N° 1 Laaget paa Morteeren. Meelkrut-Daaſen flyer Bombardeeren til N° 4, ſom bringer den tilbage til Magazinet. Derpaa commanderes:

Fængkrut!

Bombardeeren tager Rønnaalen af Fænghullet, og ludrer paa med Rør, Tyndſtrikke eller Krut. Derpaa legger N° 3 Blyepladen paa. Med det ſamme henter N° 2 Luntefokken, og ſtiller ſig paa høyre Side ved Morteeren. Bombardeeren ſtiller ſig ſaa, at han kan obſervere ſit Skud, ferend der commanderes:

 Fyr!

## Fyr!

N° 1 tager Laaget af og legger det ved venstre Side; N° 3 tager Pladen af og legger den paa Blokken, og derpaa gaaer N° 1, 3 og 4 bag ved Bridsken. Førend disse 3de N° ere der, brænder N° 2 ikke paa, og efter Skudet gaaer hver Mand paa sin Post igien.

## Visk!

N° 2 renser Morteeren med Viskeren og Svampen.

## Haandspiig!

De 4 N° optage deres Haandspiger.

## Bring frem!

De 4 N° sætter Haandspigerne under de i Blokken siddende Jern-Tappe, og bringer Morteeren saaledes paa det forrige Sted.

## Rett!

Som oven er anviist, og saa videre **Sted! Lad! Fængkrut!** ꝛc.

Imedens at der kastes med Morteeren, maa N° 3 bestandig holde Bridsken reen med Kusten, at intet Krut eller noget andet ligger der, som kunde forvaarsage Ild.

I ethvert lidet Magazin afdeeles 3 Mand: 1 til at udlevere Krutet, 1 til at fylde Bomberne, og den 3die til at indsætte Rørene. Krutet kommes med en Tragt i Bomben, og Røret sættes ind med Rør-Træet og Træe-Hammeren. Hvor langt Roret, som skal afskieres i Enden, skal være, siger Bombardeeren, og giver den Mand, som samme skal indsætte, Længden i Tommemaal. Til hvilken Ende han maa bære en Tommestok hos sig, og observere, hvormange Secunder Bomben er under Veys; naar han da veed, hvorlænge et heelt Rør brænder, kan han let bestemme, hvor langt Røret til Bomben bør være, der skal være under Veys i saa og saa mange Secunder.



# Exercice
med
# Regiments-Canonerne.

§. 1.

Naar ved enhver Infanterie-Brigade af 3 sammenstødte Regimenter kan gives 1 Artillerie-Officeer, og 1 Under-Officeer pr. Regiment, som hver Dag give Rapport til Brigade-Officeren, saa vil det være alt, hvad Artillerie-Corpsets nærværende Styrke kan tilveiebringe.

Offi-

Officerens Hoved-Post vil være hos den General, som commanderer Infanterie-Brigaden, og naar de til Brigaden hørende Regiments-Canoner sammenstøder i et Feldt-Batterie, commanderer han samme; ellers er hans Opholdssted snart her, snart der.

Under-Officeren gaaer fra en Canon til anden ved hans Regiment. Hver Bataillon bekommer 2de, ethvert Regiment altsaa 4 Canoner.

§. 2.

## Om Mandskabet og sammes Fordeelning.

Til en Regiments-Canon gives 1 Constabel og 11 Under-Constabler; Constablen tager N° 1, commanderer og retter Canonen, og er ansvarlig for alt det som derved forefalder.

Regimenterne maa selv besætte Forstillingerne, og give enhver Karre, 1 Under-Officeer og Tømmermand, da Corpset ikke er stærkt nok til at besætte samme.

§. 3.

De til et Regiments-Stykke commandeerte 12 Mand, blive opstilt bag Canonen i 3 Geleeder, og nummereret som følger:

| | Constab. | | | |
|---|---|---|---|---|
| 3die Geleed N° | 4. | 12. | 1. | 5. |
| 2 — — — | 8. | 10. | 11. | 9. |
| 1 — — — | 6. | 2. | 3. | 7. |

*Nota.*



*Nota.* Skal Artilleristerne beholde deres Geværer ved Canonen, saa forstaaer det sig selv, at de, efter at være bleven opstilt bag Canonen, bringer samme over Skulderen.

Enhver bliver tydelig sagt, hvor han bekommer sin Post ved Canonen, nemlig:

N° 1. retter Canonen og stiller sig et Skridt bag det venstre Hiul.
— 2. ved Sætteren til at lade, med den venstre Fod for det høyre Hiul.
— 3. ved Cardus-Taſken, med den høyre Fod for det venstre Hiul.
— 4. ved Lunten, et Skridt bag det høire Hiul.
— 5. ved reserve Cardus-Taſken i Linie med og 3 Skridt fra N° 12.
— 6. for
— 8. i Midten } ved høyre Avanceer-Linie.
— 10. bag
— 7. for
— 9. i Midten } ved venstre Avanceer-Linie.
— 11. bag } (sætter Rør paa, naar der fyres).
— 12. ved Haandspigen, holdende samme i Prots-Ringen af Lavetten.

*Nota.* Til N° 12 tages den meeſtøvede i at styre en Canon i Marchen, og stærkeſte Under-Constabel, som findes iblandt det ved Canonen afdeelte Mandskab.

§. 4.

## §. 4.

## Om at protse af og giøre Stykket færdig til Chargering.

Naar Stykket er paaprotset, bliver, efter at Mandskabet er inddelt, commanderet:

### Prots af!

Mandskabet forføyer sig strax til Canonen, de lige Numere paa høyre og de ulige paa venstre Side af samme.

N° 8 og 9 løfter strax Ammunitions-Kisterne af Lavetten, og sætter dem ned paa Jorden noget bagen for Fronten, indtil der er afprotset; derefter sætter og befæster de dem paa Forstillingerne paa følgende Maade:

Kasserne sættes jevnsides foran og langs med Aren, Hankerne for og bag ud; Protskiæden trækkes først igiennem Protsringen, derefter den ene Ende af samme igiennem sin egen Ring: saaledes er nu Protskiæden altid befæstiget i Protsringen; derpaa trækkes Kiæden igiennem den forreste og bageste Hanke af den ene Kasse, derefter igiennem en Ring som findes bag paa Aren ogsaa igiennem forreste og bageste Hanke af den anden Kasse; tilsidst atter igiennem Prots-Ringen og fæstes med Krogen.

N° 12 løser Protskiæden og trækker den ud af



af Protsringen paa Lavetten, hvorved Stangen løftes op af N° 5.

N° 6 og 10 paa høyre og 7, 11 paa venstre Side løfter Svandsen af Lavetten, over Protsbolten, Forstillingen bliver bragt lidet frem og Lavetten sagte nedsat paa Jorden; de N° som herved ikke er nævnt, bliver imedens der protses af, staaendes stille ved Canonen, i Fald deres Hielp kunde behøves.

Naar Ammunitions-Kasserne ere satte paa Forstillingen, bliver denne bragt tilbage paa 25 til 30 Skridt, i hvilken Fraastand den altid, ligesom enhver Canons Ammunitions-Karre paa 50 til 60 Skridt, følger sin Canon.

Ved Exercitien, hvor ingen Heste haves, bliver Forstillingen bragt bort af N° 8 og 9, som strax forføie sig til Canonen igien.

*Nota.* Enhver Canon maae staae med Mundingen i lige Linie med det første Geleed af sin Bataillon; thi stod den længere frem, blev den heele Linies Retning formedelst de fremstaaende Canoner hindret.

Saasnart Kanonen er afprotset, bliver commanderet:

### Giør eder færdig til Ladning!

N° 1 tager Præsenningen af, hænger den paa Hagen,

Hagen, som findes paa venstre Side af Lavetten, retter Canonen vatterpas, sætter Rømnaalen i Fænghullet, naar der visiteres, og Tommelfingeren paa samme, naar der visses; han retter Canonen, commanderer: Fyr! og ved hvert 3die, 4de eller 5te Skud: Visk! Af N° 7 bekommer han en Avanceer-Linie, denne hægter han om sig over venstre Skulder til høyre Side; naar der avanceres eller retireres, kaster han den nederste Ring af Linien over Borhornet i Svandsen af Lavetten, baade for at hielpe i Trækningen og for at leste Svandsen over ujevne Steder.

N° 2 giør venstre om, tager Proppen af Canonen, spænder Ladetøyet los, omfatter den lige Ansætter, som er forsynet med en Viskerkolv, med den venstre Haand oven fra, i Midten af Stangen og trækker den ud, omfatter den derpaa med den høyre Haand nedenfra, bringer Sætteren i Mundingen og fører den til Bunds, hvor N° 1 med Rømnaalen kan fornemme om Sætteren rækker Canonens Stødbund. For desmeere at blive forvisset om at Canonen er reen i Siælen, maaler N° 2 dens Længde med Tommelfingeren paa Sætteren, trækker den ud og lægger den langs efter Canonen paa høyre Side af Delphinerne, og N° 1 seer efter om den naaer Fænghullet; denne sidste trækker derpaa Rømnaalen ud, og N° 2 omfatter Sætteren i Midten med venstre



venstre Haand fra unden, og bringer den frem for Mundingen, lader den høire Haand los og kaster Sætteren med den venstre Haand saaledes om, at Viskerkolven kommer for Mundingen, og omfatter Stangen med høire Haand nedenfra, slaaer Viskeren af under Hovedet af Canonen, bringer den dreiendes til Bunds, hvor den endnu 3 til 4 Gange omdreies, derefter udtrækkes paa samme Viis og afslaaes paa ovenanførte Maade; derpaa slipper han den høire Haand, kaster Stangen igien om med venstre Haand, omfatter samme med høire Haand oven for Viskerkolven og lægger den bort til det øvrige Ladetøi, hvilket altsammen, undtagen een Krumsætter spændes fast; denne sidste beholder han til Ladningen: han omfatter den med den venstre Haand fra unden, tet ved Viskerkolven, bringer den, i det han selv giør Front, over Hovedet for sig, omfatter den korte Stang med høire Haand fra oven, og holder den til Parade saaledes for sig, at den venstre Arm hænger utvungen tet ved Livet; den høire Arm bliver udstrakt og kommer noget fra Livet. Krumsætteren til de 3 Pd. $\frac{5}{8}$ Gods Canoner sættes til Parade med Jernbøilen paa Jorden.

N° 3 henter en Cartus-Taske, hænger den over høire Skulder til venstre Side, holder Klappen paa Taſken til med venstre Haand, og lader

den høire utvungen ned saa længe han staaer stille og til Parade.

*Nota.* Skydes der med skarpe Carduser, saa bliver hver Taske, i Fald ingen anden Ordre derom maatte gives, fyldt med 3de saadanne Carduser; af Exerceer-Carduser maae derimod i en Taske aldrig være meere end 3 Pd. Krut.

N° 4 tager Luntestokkene, sørger for at Lunterne altid brænde, sætter en af dem i Svands-Rigelen, og naar han er paa sin Post, holder han den anden i Midten med den høire Haand, Pegefingeren oven paa, Armen utvungen bøiet og Branden af Lunten mod Jorden; han henter tillige et Brænder-Fouteral, som hæftes ved Gehænget paa høire Side, stiller sig et Skridt bag Hiulet i lige Linie med det yderste af Axarmen; af N° 6 bekommer han en Avanceer-Linie, hvilken han hægter over høire Skulder til venstre Side, og bruger den ligesom sagt ved N° 1.

Bliver der antændt med Brænder, eller Vindlys, da holder han Luntestokken paa ovenmeldte Maade i venstre og Brænderen i den høire Haand; naar nu sidste skal bruges, tager han Luntestokken under den høire Arm, vendende Branden bag ud, aabner Brænder-Fouteralet med den høire Haand, trækker Brænderen ud med venstre og lukker Laaget til igien med høire Haand,



Haand; derefter aabner han Brænderen og tager den i den høire Haand, satter Luntestokken med venstre Haand fra oven, tænder Brænderen og holder den imellem Tommelfingeren og de 2de forreste Fingre saaledes imellem Lavetten og Hiulet med udstrakt Arm, og som før er meldt, Front mod Canonen, at Ilden spiller paa Jorden.

N° 5 henter reserve Cardus-Tasken og hænger den over Skulderen ligesom N° 3; han medbringer tillige 1 Rør og Meelkrut-Daase, som han giver til N° 11.

N° 6 bekommer af N° 7 de 3de Trækremmer og 2de Avanceer-Linier, som hører til den høire Side, han giver N° 8 og 10 hver en Rem og beholder selv een; den korteste Avanceer-Linie giver han til N° 4, den længste hager han i den Krampe som findes i Axarmen, og Hagen paa hans Rem i den yderste Ring af denne Linie; til Parade, og naar der skydes, staaer han i lige Linie med Axen.

N° 7 spænder Trækremmerne med Avanceer-Linierne samt Haandspigen løs, og efter at have givet det forommeldte til N° 6, giver han N° 9 og 11 hver en Rem og beholder selv en. N° 12 bekommer Haandspigen, N° 1 den korte Avanceer-Linie, og den længste hager han ligesom N° 6 i Krampen, samt sin Rem i den yderste

Ring af Linien; til Parade staaer han i Linie med N° 6.

N° 8 og 9 hager sig, hver paa sin Side af Canonen, med deres Remmer fast i den anden Ring af Avanceer-Linien, og stiller sig bag N° 6 og 7.

N° 10 hielper N° 2 med at spænde Ladetøiet løs bag til; stiller sig bag N° 8 og hager sig fast med Remmen i den 3die Ring af Avanceer-Linien.

N° 11 stiller sig bag N° 9, og hager sig fast med Remmen i den 3die Ring af Avanceer-Linien. Rørdaasen befæster han i Gehænget.

N° 12 sætter Haandspigen i Protsringen, og giver med denne Canonen sin behørige Direction.

Til Parade, naar der avanceres eller retireres, samt ved alle Vendinger til Venstre, staaer han paa venstre Side af Haandspigen, og omfatter samme med den høire Haand øverst neden fra, og med den venstre imod Midten oven fra. Ved alle Vendinger til Høire er dette det modsatte.

*Nota.* N° 6, 8, 10 paa høire Side bærer Trækremmerne over den høire Skulder til venstre Side, og N° 7, 9, 11 paa venstre Side bærer dem over venstre Skulder til høire Side. Samtlige N° seer derhen, at Remmen tilknappes foran paa Brystet.



## §. 5.

## Om Ladningen.

### Lad Canonen!

Naar Canonerne ere inddeelte ved Bataillonen eller Regimentet, bliver dette først commanderet efter at Bataillons-Chefen har commanderet: Geværet fladt! N° 3 bringer den høire Haand op for Brystet, tager en Cardus med den venstre Haand og legger den i den høire, tager den venstre Haand tilbage og holder med samme Klappen paa Taſken tillukket; derefter seer han hen til N° 2 og giør i det samme høire om paa den høire Hæl, holdende Carduſen imellem Tommel- og Mellemfingeren, Pegefingeren over Kugleu; bringer Carduſen over Hovedet af Canonen ind i Mundingen, med overbøiet Liv, og trykker den ind i Sielen af Canonen med Pegefingeren; derefter tager han den høire Haand ligeledes over Hovedet af Canonen tilbage, lader den falde ned til Siden og giør Front som forhen; efter at Skudet er gaaet tager han en Cardus paa samme Maade af Taſken igien; naar den sidste Cardus er indsat af N° 3 raaber han: Cardus! hvorpaa N° 5, som han underretter om Canonen

nonen er ladt, træder i hans Sted og har det samme at iagttage som er sagt om N° 3. Sidste gaaer hen og fylder sin Cardus-Taske, og træder i N° 5 Sted.

N° 2 gior, i det at N° 3 seer til ham og gior Vendingen, venstre om paa venstre Hæl, og sætter den høire Fod i lige Linie med, men næsten et Skridt fra venstre Fod, bringer Kolven af Krumsætteren, i det han kaster samme fladt op for sig, ved Siden af Mundingen. Naar N° 3 har sat Cardusen ind og bragt Haanden bort, sætter han Kolven i Mundingen, slipper venstre Haand, fører Cardusen med Sætteren, hvis korte Stang han fra oven har omfattet, gesvindt til Bunds, trækker Sætteren paa det gesvindteste ud igien saaledes, at Kolven, i det den høire Arm udstrækkes, kommer gandske frem; derefter trækker han Sætteren til sig, i det han gior Front, og fatter den igien som før med venstre Haand tet oven for Kolven. (Krumsætteren til de 22 Kaliber lange Canoner sættes straxt, i det han gior Front, med Bøilen paa Jorden). Naar der viskes med Krumsætteren, hvilket kan skee ved hvert 3die Skud, (men saasnart der skydes med Kardetsker, viskes ikke meere,) gior han Vendingen ligesom tilforn; i det han bringer Kolven i Mundingen, træder han for med samme med den høire Fod, fører Sætteren til Bunds i Sie-



i Sielen, holder sig fast med den venstre Haand i det høire Hiul, dreier Sætteren først til venstre, derefter til høire Side, og 3die Gang til venstre, den høire Arm liggende paa Stangen; trækker Sætteren ud, og dersom der straxt skal lades igien, bliver han staaendes med den for Mundingen indtil Cardusen er indsat, hvis ikke, gior han Front som forhen er sagt.

Naar Canonen skulde blive for varm, viskes den med den lige Ansætter, hvis Viskerkolv dyppes i den Vandspand, som til den Ende hænger paa Redhagen.

N° 12 retter Canonen straxt med Haandspigen i Linien.

N° 4 gior paa dette Commando-Ord Vendingen til Canonen, og beholder denne Front saa længe der fyres.

N° 1 er Hoved-Numeret ved Canonen; han bedømmer Distancen, eller Maalets Frastand fra Canonen; indretter hans Opsats, hvormed han maae være forsynet, derefter; træder nær til Lavetten, og holder Opsatsen med den venstre Haand paa den høieste Frise af Canonen; med den høire Haand dreier han Omsvangen, viserer over Opsatsen og Metallet, og retter Canonen saaledes paa Maalet.

*Nota.* Naar der skal rettes i kortere Distancer som Viseer-Skudet bærer, saa giver N° 1

Opsatsen til N° 3, som da (naar Tiden vil tillade det, i Henseende til Gesvindskyden og Kardetske-Fyr,) holder samme for paa Canonen, og imedens der rettes, seer til N° 1 for at tage Opsatsen tilbage, naar dette N° er færdig med Retningen, og vinker af.

Saasnart Canonen er rettet, træder N° 1 tilbage, og

N° 11 sætter Røret (hvilket han strax paa Commando-Ordet: **Lad Canonen!** tager frem med den venstre Haand, aabner det med den høire, og da holder det imellem Tommen og mellemste Finger af den høire Haand, Pegefingeren paa høire Side af Hovedet) i Fænghullet, og trækker sig tilbage igien. Saasnart Skudet er gaaet, eller der lades igien, tager han atter et Rør, aabner og holder det som det forrige til næstfølgende Skud i Bereedskab.

## Fyr!

N° 4 løfter Luntestokken op, slaaer Asken af paa Hiulet, og med overbøiet Liv fører han den saaledes til Røret, at Branden af Lunten berører samme; den Haand, hvori han holder Luntestokken, dreies saaledes venstre om, eller til sig, at Neglene af Fingrene kommer at ligge oven paa; den bageste Ende af Luntestokken støder



der mod Albuen; naar han har givet Fyr, trækker han Luntestokken til sig uden Omsvøb.

Bliver der antændt med Brænderen, saa fører han den ligeledes uden Omsvøb til Fænghullet, saaledes at Flammen spiller fra Siden af paa Røret, men ikke lige over samme, paa det at Brænderen eller Vindlyset ikke skal afslaaes, og altsaa Ilden udslukkes.

Efter hvert Skud fatter N° 6 og 7 i Egene paa Hiulene, og bringer Canonen saa langt frem igien som den kan være løbet tilbage; N° 12 hielper hertil, i det han skyder efter med Haandspigen.

*Nota.* Dersom alle Sætterne vare bortskudte, bliver Canonen, nemlig en 3 Pundig $\frac{5}{6}$ Gods og 22 Kaliber lang, ladt paa følgende Maade:

N° 2 og 3 holder Canonen i Ligevægt imedens N° 1 vinder Dumkraften saa langt ned, at han kan trække Hvile-Kilen tilbage; derpaa vinder han Hævestangen op igien.

N° 3 forholder sig med Carduesens Indsætning som forhen.

N° 1 fatter det lille Tvertræe som er fæstet til de 2de lange Remmer, med den venstre Haand, og Afstrækkeren med den høire Haand; trækker denne sidste saa langt tilbage, at Canonen kan falde

gandske ind bagen til, da Carduſen af ſig ſelv falder til Bunds; derpaa fatter han den ommeldte Stok med begge Hænder, og, for at have desmeere Magt, ſætter han den venſtre Fod mod den øverſte Jernſtang, hvorpaa ellers Ammunitions-Kaſſen hviler, og trækker Culaſſen op igien, dog ikke med for megen Force, paa det Mundingen ikke ſkal ſynke ned, og Carduſen derved falde ud igien eller give ſig ud fra Bunden.

§. 6.

## Om Marchen med Canonerne.

Naar der ſkal marcheres fremad, bliver commanderet:

### Avanceer!

Paa dette Commando-Ord gaaer N° 6, 8, 10 og 7, 9, 11 ſaa langt frem lige ud, at Avanceer-Linierne blive ſtramme.

N° 2 bringer ſtrax Krumſætteren til Bunds i Canonen, og fatter i Avanceer-Linien imellem N° 8 og 10 med venſtre Haand fra oven og høire Haand fra neden, vendende ſig mod N° 6, 8 og 10.

N° 3 vender ſig mod N° 7, 9 og 11, og fatter i Avanceer-Linien imellem N° 9 og 11 med begge



begge Hænder paa modſatte Maade ſom N° 2. Denne ſidſte giver vel Agt paa ſin Sætter, naar der marcheres ned ad en Bakke, at den ikke tabes eller bliver kiert i Stykker.

N° 1 og 4 kaſter Ringen af deres om ſig havende Avanceer-Linie om Boxhornet ved Svandſen af Lavetten; og alle ſtaae ſtille til paafølgende Commando-Ord:

### March!

Canonen trækkes frem, dog ikke ſtærkere end i den ordentlige Parade-March; og maae altid neie ſees derpaa, at de 2de forreſte Avanceer-Linier blive parallel med hinanden og perpendiculair paa Axen.

N° 12 dirigerer Svandſen af Lavetten ſaaledes, at Canonen, ſaa meget muelig, kommer lige paa den anbefalede Gienſtand.

Naar man allerede er i March, og der ſkal rykkes ſtærkere frem, commanderes atter March! men vilde man fra ſtaaende Fod rykke ſtærkt frem, bliver commanderet:

### March! March!

I begge Fald gaaer Mandſkabet omtrent ſaa geſvindt ſom i 2den March; ſtærkere bliver aldrig anrykket med Canonerne, uden høieſte Nødvendighed.

Saa-

Saasnart der commanderes:

## Holdt!

Gaaer N° 2 og 3, forladende Avanceer-Linierne, til deres Post; første trækker strax Sætteren ud og stiller sig til Parade; ethvert N° stiller sig ligeledes paa det Sted som han stod, førend der blev commanderet: **Avanceer!**

Naar der skal marcheres tilbage, bliver commanderet:

## Retereer!

N° 8, 10 og 9, 11 hager sig løs fra Avanceer-Linierne, træder et Par Skridt høire og venstre til Siden, og efter at N° 6 og 7 har giort Vending omkring fra Canonen, og er løbet lige tilbage med deres Avanceer-Linier, hage sig disse, som de staae og uden at giøre nogen Vending, og uden at træde om, nemlig N° 8 og 9 i 3die og N° 10 og 11 i den mellemste Ring af Avanceer-Linierne; naar de har haget sig fast, giøre de ligeledes Vendingen fra Canonen. N° 1 og 4 gaaer baglængs og kaster deres Ring ligesom forhen over Boxhornet; derefter giør N° 4 høire og N° 1 venstre omkring, og gaaer tilbage; N° 2 sætter Krumsætteren, ligesom forhen, i Canonen, og denne tillige med N° 3 skyder efter med Hænderne, hver paa sin Side af Canonen.

Derpaa



Derpaa bliver commanderet:

## March!

eller efter Omstændighederne

## March! March!

Og iagttages det samme, i Henseende til Directionen af Avanceer-Linierne og Canonen, samt Gesvindigheden, som forhen er sagt.

*Nota.* N° 6, 8, 10, 7, 9, 11 trække i Almindelighed kuns med Skulderen og Brystet, dog kan de, naar de finder nogen Lættelse deri, hielpe til med Hænderne.

Naar der bliver commanderet:

## Holdt! Rett eder!

Giør N° 8 og 10 venstre og N° 9 og 11 høire omkring; efter Vendingen hager de sig først løs og træder til Side. Derpaa giør N° 6 ligeledes venstre og N° 7 høire omkring, og gaaer frem i lige Linie med Axarmen; de andre 4 N° hager sig igien fast, hver i sin Ring. N° 1, 2, 3, 4 forføie sig hver igien til sin Post, og N° 2 trækker strax Sætteren ud.

## §. 7.

## Om Vendingerne.

Alle Vendinger skee paa det venstre Hiul.

Høire

## Høire om!

Paa det Ord: Høire! maae N° 12 strax springe om paa den høire Side af Haandspigen, og N° 7 med begge Hænder fatte oven i Egerne og sætte den høire Fod frem paa det underste Fælg. Saasnart Ordet: Om! er udtalt, maa N° 12 kaste Svandsen en Fierdendeels Vending til venstre, og derefter stille sig, som før, paa venstre Side af Haandspigen. De øvrige N° følger allene Canonens Bevægelse, og har intet videre derved at iagttage.

## Front!

N° 7 fatter ligesom tilforn med begge Hænder oventil i Egene, og sætter venstre Fod forpaa det underste Fælg for at holde Hiulet.

## Venstre om!

Herved observeres det som er sagt ved Commando-Ordet: Front!

## Høire omkring!

Ligesom ved Commando-Ordet: Høire om! undtagen at her gieres halv Vending.

## Høire hidstill!

Som forhen anført.

*Nota.* Naar Canonerne ere allerede i March, sætter N° 7 ikke Foden paa Hiulet, naar der



der commanderes: Høire eller Venstre om! men N° 12 forretter Vendingen gandske allene. De N° som trække i Avanceer-Linierne, blive ogsaa frem, strax færdige at trække.

### §. 8.

### Hvad der er at iagttage ved Svingningen, naar fleere Canoner ere sammentrukne.

## Til høire svinger eder!

Ved alle Canoner, undtagen den paa høire Flei af hver Division, dersom Svingningen skeer med Divisioner, iagttages det som er sagt ved Commando-Ordet: Avanceer! dog bliver N° 1 og 4 paa deres Poster, og hager ikke deres Avanceer-Linie over Boxhornene, undtagen naar der avanceres eller retereres lige ud; thi ved Svingning, Opmarch, March i Colonner ꝛc. kunde de ellers let komme til Skade; dersom det behøves, kan de hielpe til med ved at skyde efter med Hænderne. Mandskabet ved høire Flei af den Linie, som skal forrette Svingningen, bliver staaende, undtagen N° 12, der træder om paa høire Side af Haandspigen.

March.

## March!

Den høire Fløi Canon giør langsom høire om; alle øvrige Canoner svinge sig fremad, og maa sees derhen at enhver Canon beholder sin rette Distance fra den staaende, som her er den høire Fløi Canon; til hvilken Ende den venstre eller svingende Fløi i Begyndelsen maa marchere lige ud. Mandskabet ved alle Canonerne maa see til den venstre eller svingende Fløi, for at holde bestandig lige Linie; saaledes, at naar der bliver commanderet:

## Holdt! Ret eder!

alle Canonerne kan staae i Linie, og rettet til høire.

*Nota.* Ved alle Svingninger er at iagttage, at der ved Commando-Ordet: Holdt! Ret eder! altid bliver rettet til høire; følgelig maa Under-Officeeren ved hver Canon strax fra venstre Side rette sin Canon efter Svandsen, eller bedre, efter Axen; og da maa de 6 Mand i Avanceer-Linierne træde 1 Skridt længere tilbage end de staae til Parade. Naar en Linie af Canoner skal rettes, saa maa og den Canon, efter hvilken Retningen skeer, være nøie rettet paa en vis Gienstand, da Fronten ellers let kan blive falsk.

Til



## Til venstre svinger eder!

Mandskabet ved venstre Fløi-Canon bliver staaende; ved de andre Canoner forholder de sig ligesom forhen er sagt.

## March!

Den venstre Fløi-Canon giør langsom venstre om; de andre svinger og iagttager det som er sagt ved Svingningen til høire.

## Holdt!

Som forhen er sagt.

### §. 9.

### Om Paaprotsningen og at berede Canonen til Afmarch.

Der bliver commanderet:

## Giv Agt! Ladetøi og Attelage paa sit Sted!

N° 6, 7, 8, 9, 10, 11 hager sig les fra Avanceer-Linien, N° 6 binder de lige Numeres, ligesom N° 7 de ulige Numeres, Trækremmer tilsammen med de hver Side tilhørende Avanceer-Linier; sidste spænder disse, tillige med Haandspigen som ham leveres af N° 12, fast igien paa sit Sted; N° 3 og 5 bringer Kardus-Taskerne, og den sidste Rør- og Meelkrut-Daaserne tillige

til Ammunitions-Vognen eller Karren; Forstillingen bringes strax frem (hvor ingen Heste haves) af N° 8 og 9, som strax tage Kasserne fra Forstillingen og sætte dem ved Siderne af Lavetten indtil der er protset paa; N° 2 viser Canonen, spænder Ladetøiet fast og sætter Proppen i Mundingen; N° 4 bringer Brænder-Fouteralet bort, fæster sine Luntestokke blandt Ladetøiet, efter at han tilforn har afskaaret de brændende Ender: i alvorlige Tilfælde slukker han dog ikke Lunten førend det er bleven ham sagt; N° 1 binder Præsenningen paa og sætter Canonen under Vand. Saasnart enhver har forrettet hvad han skal, bliver commanderet:

## Prots paa!

N° 6, 7, 10, 11 løfter Svandsen af Lavetten op og N° 5 bringer Forstillingen under, og holder Stangen saalænge i Veiret indtil N° 12 har befæstet Protskieden; saasnart Svandsen af Lavetten hviler paa Forstillingen, træder N° 6, 7, 10, 11 til Side og N° 8, 9 bringe Ammunitions-Kasserne paa deres Sted.

*Nota* 1. Naar der blev paaprotset kuns for i Hast at bringe Canonen til et andet Sted, hvor der strax skulde afprotses, saa beholder vedkommende N° Trækremmerne om, N° 2 Sætteren i Haanden, N° 6 og 7 bærer Avanceer-Linierne, N° 3 og 5 beholde Cardus-Taskerne, N° 12 Haandspigen; ellers skeer Paaprotsningen af de forhen ommeldte N°.



*Nota* 2. Saasnart der er paaprotset, og der skal marcheres, henter Mandskabet deres Geværer, i Fald de ikke haver samme over Skulderen; stiller sig i 3de Geleeder med skuldret Gevær foran Canonen. Under-Officeeren ved ethvert Regiment fører de 12 Mand som hører til høire Fløi-Canon, og Constablerne 11 Mand som hører til de andre 3 Canoner af Regimentet; efter disse følger Canonen, og efter denne, Ammunitions-Karrene. Det Mandskab, som af Regimenterne gives ved Forstillingen og Ammunitions-Karren, fordeeler sig i Marchen ved Canonen og Karren, og maae disse tillige med det Mandskab som hører til Canonen, ved Omkastning eller med at stoppe Hinlene, strax være tilrede, paa det Marchen ikke bliver opholdt. Saaledes som man marcherer, bliver, naar man skal giøre Front mod Fienden, og Canonen staaer paa sit bestemte Sted, giort: Holdt! og afprotset igien; i alvorlige Tilfælde forseier Mandskabet sig

herved, efter at have kastet Geværet over Skulderen, strax hver til sin Post.

Var man, for Exempel, marcheret saaledes, at den høire Side af Canonen vendte mod Fienden, gisres kuns høire om med Canonen, i det Svandsen af Lavetten er løftet over Protsbolten; var man derimod saaledes marscheret op mod Fienden, at Vognstangen, følgelig og Hestene vendte mod Fienden, bliver, uden at vende Canonen med Hestene, giordt: Holdt! og Svandsen af Lavetten, i det den opløftes, bragt høire omkring og nedsat.

## §. 10.

## Om de vacant blivende Numeres Complettering.

I Steden for de første Numere som bliver vacant, tages Reserve-Mandskabet, hvis man dermed er forsynet; bliver kuns tilbage ved Canonen 10 eller 11 Mand, saa kan N° 10 og 11 feile, som da træde i de vacant blevne Numeres Sted; N° 1 og 4 maa da tillige med det, de selv har at bestille, ogsaa forrette det som paaligger N° 10 og 11. Blev der kuns 8 Mand tilbage, maa N° 6 og 7 feile, og N° 2 og 3 maa



maa da ogsaa gisre Tieneste for disse 2de Numere.

Naar der mod Formodning endnu en større Afgang maatte finde Sted, lader man N° 8 og 9 feile, da i saa Fald Canonens nøiagtige Betiening ophører. Dog maa Canonen indtil sidste Mand af Artilleristerne betienes, og ikke forlades; denne maa endnu bestræbe sig at fyre med Canonen. —— Et Princip, som maa indprentes den gemeene Mand.

## §. 11.

## Om Laderedskab og Attelage.

Den hidindtil ved Regiments-Canonerne brugelige Pleielsætter bliver for Eftertiden afskaffet.

Ved ethvert Regiments-Stykke maa i det mindste være:

3de Krumsættere,
1 lige dito, hvis Viskerkolv er overtrukken med Lammeskind,
1 Falkenterts,
1 Ladeskuffe og
2de Luntestokke;

alt dette spændes fast paa høire Side af Lavetten;

6 Trækremmer og
4 Avanceer-Linier, saaledes som de ved

Corpset allerede er anordnet og indført, bliver i 2de Bundter sammenbunden og tilligemed Haandspigen fastspendt paa venstre Side, Haandspigen under og det øvrige oven paa samme. End videre skal ved hver Canon være:

1 Brænder-Fouteral,
1 Rørdaase,
1 Meelkrutdaase,
2 Cardustasker,
1 Vandspand og
1 Lunteforberger, i hvilken Lunten conserveres i Brand naar det regner.

# Exercice
med
# Batterie-Canoner.

§. 1.

Officeerernes og Under-Officeerernes Inddeelning ved Canonerne paa et Batterie, lader sig egentlig ikke saa nøie bestemme, da saadant dependerer af Omstændighederne og hvor mange dertil bliver commanderet.

Den



Den høistcommanderende Officeer paa et Batterie gives en Under-Officeer, som allesteds hvor det behøves kan udrette hans Befalinger.

Krut-Magazinet maa anbetroes en paalidelig Under-Officeer.

§. 2.

Til at betiene en 24 og 18 pundig Canon er fornøden 8 Mand, men til en 12 og 6 pundig kuns 6 Mand.

§. 3.

Ladeteiet bliver lagt paa høire Side af Lavetten, paa korsviis indslaaede Pæle, saaledes at det ligger parallelt med Lavetten; eller og paa egentlig dertil forfærdigede Forchets; den ene Stangs Sætter og den andens Viskerkolv, Ladeskuffen og Falkentertsen kommer bag ud at ligge. Disse Forchets maa staae saa langt tilbage fra Merlonen, at den ladende Constabel ubehindret kan gaae foran omkring Ladeteiet, og ligeledes bringe samme forom til Canonen. Dernæst bliver Haandspigerne paa begge Sider af Lavetten lagt parallel ned; saaledes at den underste Ende af de 2de forreste ligger lige med det yderste af Hiulene foran, de mellemste med Axen, og de 2de bageste med det yderste af Hiulene bag til, at disse kan løbe dem frit forbi.

§. 4.

Paa den venstre Side af Canonen, bag Merlonen, ligge nogle Forladninger, noget løst tilsammenbundet Halm eller Høe, og Kugler.

§. 5.

Det ved en Batterie-Canon commandeerte Mandskab, bliver opstilt bag Canonen i 2de Geleeder, og paa følgende Maade numererede:

| | | |
|---|---|---|
| 2det Geleed | 6. 8. 7. 5. | 4. 6. 5. |
| Iste — — | 2. 4. 3. 1. | 2. 3. 1. |

Paa det enhver kan vide, hvad han har at giøre paa sin Post, saa bliver de underviist, som følger:

N° 2. Træder foran til at lade.
— 4. Ved den første Haandspige paa høire Side, brækker op, og tager siden Luntestokken.
— 6. Ved den anden Haandspige paa høire Side, kommer Fængkrut paa, og legger den ene Kile for Hiulet naar der er affyret.
— 8. Ved den tredie Haandspige paa høire Side ved Svandsen af Lavetten, og besørger Ammunitionen bragt til Canonen naar det behøves.
— 1. Hielper ved Ladningen.

N° 3.



N° 3. Ved den første Haandspige paa venstre Side, henter Krut, Forladning og Kugler, tager Præsenningen eller Blyepladen af og lægger den paa igien naar der er indrømmet.
— 5. Ved den anden Haandspige venstre Side, stikker Rømnaalen i Fænghullet naar der bliver visiteret, og holder Tommelfingeren paa naar bliver visket eller ladt; derefter legger han Kilen for under det andet Hiul naar der er affyret.
— 7. Ved den tredie Haandspige venstre Side ved Svandsen af Lavetten, og besørger Ammunitionen bragt til Kanonen naar det behøves.

*Nota.* Denne Inddeelning bliver uden Forskiel ved alle Canoner, og af hvilken Caliber de maatte være, saaledes at ethvert N° bestandig har en og den samme Post; det merkes allene, at ved de 12 og 6 pundige Canoner, hvorved kuns gives 6 Mand, N° 5 og 6 ikke bliver ansat til at brække op, men ved Svandsen af Lavetten, og forretter disse, tilligemed dette, den for dem anførte Function.

# Commando-Ordene,

## og de derved brugelige Haandgreeb.

Naar Mandskabet er opstilt, som tilforn meldt er, i 2de Geeleeder bag Svandsen af Lavetten, bliver commanderet:

### 1. Hver til sin Post!

N° 2, 4, 6, 8 forføier sig paa høire og N° 1, 3, 5, 7 paa venstre Side af Lavetten, N° 1 og 2 forved og i lige Linie med det yderste af Hiulenes Fælg, N° 3 og 4 bag samme lige for Fængshullet, bag disse N° 5 og 6, og derpaa N° 7 og 8 ved deres Haandspiger; alle har Front til Canonen.

*Nota.* Dersom Stykket endnu staaer til Embrassuret, og Ladetøiet med Haandspigerne ligger fastspendt ved Lavetten paa de dertil hørende Hager, bliver følgende første Commando-Ord brugte for at bringe Canonen tilbage til Ladning.

### 2. Gior eder færdig til Ladning!

N° 2 spænder Ladetøiet løs og lægger paa Forchetterne, hvorved N° 4 og 6 ere behielpelige.

N° 5 spænder Haandspigerne løs og lægger dem ved Siderne af Lavetten; herved hielper N° 1 og 3. N° 7



N° 7 og 8 besørger Kuglerne og Forladningerne.

Naar alting er i Orden, stiller enhver sig paa sin Post.

### 3. Fatter Haandspigerne!

Disse bliver paa engang med begge Hænder og uden mindste Allarm optagen; paa høire Side af Canonen med den venstre Haand ved øverste Ende fra unden med bøiet Arm, men med den høire Haand, hvorved Armen hænger utvungen ned, fra oven anfatted og holdt i en Linie med hinanden. Paa den venstre Side af Canonen er det det modsatte. N° 1 og 2 tager bort de under Hiulene liggende Kiler, N° 1 med den venstre og N° 2 med den høire Haand, og stiller sig igien paa deres Poster.

*Nota.* Naar man agerer med Haandspigerne ved Canonen, stiller man sig alletider saaledes, at Ryggen er vendt mod Embrasuret, paa det naar en Haandspige bliver truffen af en fiendtlig Kugle, Manden dog conserveres.

### 4. Bring tilbage!

N° 1 og 2 træder nogle Skridt tilbage, for at giøre Plads.

N° 3 og 4 kaste deres Haandspige om, og sætter dem foran tæt under Fælgen opad; N° 5 og

og 6 træder saa meget tilbage, at de kan bringe deres Haandspiger skraas- og krydsviis under de første; N° 7 og 8 kaster deres Haandspige om og sætter dem under Boxhornene paa Svandsen af Lavetten forfra.

Naar Stykket er bragt langt nok tilbage, træder enhver paa sin Post ved Canonen som han stod tilforn; N° 1 og 2 legger strax Kilerne for under Hiulene.

## 5. Bræk op!

De til Opbrækningen afdeelte N° sætter Enden af deres Haandspiger under Bundstykket eller Druen af Canonen, og brekker op. N° 2 træder imellem Sideplankerne og lader, i det han trækker Stillkiilen tilbage, Canonen som staaer i Vandfald, saaledes falde ind at den faaer en næsten vatterpas Retning, aldrig derunder, men vel 1 à 2 Graders Elevation, hvilken er den bequemmeste Stilling for at lade.

## 6. Haandspigerne paa sit Sted!

Disse blive gandske sagte med begge Hænder nedlagt i den Orden som de forhen laae.

## 7. Visiteer Canonen.

N° 1 tager Proppen af Mundingen, og skyder Strikken, hvormed den er fæstet til Canonen, tilbage.

N° 3



N° 3 træder med den høire Fod ind over Haandspigerne til Canonen, tager Præsenningen eller Blyepladen af, trækker Foden til sig, dreier sig venstre om og lægger den bort under det Ladetøi som hører til næste Canon paa venstre Side, og træder paa sin Post igien.

— 5 træder til Canonen og sætter Rønnaalen i Fænghullet.

— 2, som er afdeelt til at lade, gior venstre om, gaaer gesvindt for om og paa høire Side af Ladetøiet; fatter Sætterstangen med den venstre Haand, omtrent i Midten, oven fra, og gaaer samme Vei tilbage; naar han kommer Ladetøiet forbi, fatter han Sætterstangen med den høire Haand fra unden, træder til Mundingen af Canonen i det han bringer den forreste Ende af Sætterstangen ind i Embrasuret og lader Stangen løbe fremad igiennem begge Hænder; visker Sætterkolven af med den venstre Haand og fører den til Bunds i Stykket, hvor N° 5 kan finde eller føle den med Rønnaalen; N° 2 holder den høire Haands Tommelfinger paa Stangen, tæt ved Mundingen af Canonen, trækker Sætteren ud i det han omfatter Stangen med den venstre Haand unden fra, lægger

den

den paa Siden af og langs med Canonen imod Fænghullet, (Tommelfingeren lige over det yderste af Mundingen,) og naar N° 5 seer at den naaer samme og har sagt: Rigtig! træder han nogle Skridt tilbage paa Siden af Hiulet, trækkende Sætteren til sig i det han løfter den over Hiulet; slipper Stangen med den venstre Haand, giør strax venstre om og gaaer ligesom tilforn midt for Ladetøiet, lægger Sætteren bort og bliver staaendes ganske stille.

N° 5 trækker Rømnaalen ud af Fænghullet, og bliver staaende med Front til Mundingen.

## 8. Visk!

N° 2 fatter Viskerstangen og gaaer paa samme Maade frem, som ved Commando-Ordet N° 7; naar han kommer til Mundingen af Canonen, støder han Stangen et Par Gange af, bagen for Viskerkolven paa Canonens Hoved, paa det at den Ureenlighed, som maatte hæfte ved samme, kan falde af; fører derefter Viskeren ind i Stykket, hvorved N° 1 træder frem og omfatter Stangen med den høire Haand fra oven nærmest ved Mundingen, men med den venstre Haand fra unden imellem begge



begge Hænder af N° 2 (hvis venstre Haand er over og høire under); i saadan Stilling bringer de begge Viskeren med korte Træk og bestandig Omdreining til Culassen og ud igien, N° 3 træder tilbage igien paa sin Post, N° 2 slaaer Viskerkolven af paa ovenanførte Maade, træder tilbage, bringer Viskeren, ligesom forhen Sætteren, paa sit Sted og bliver staaende.

## 9. Lad Canonen!

N° 2 fatter strax Ladeskuffen og bærer den saaledes frem som ved Commando-Ordet N° 7, Aabningen vendende mod Jorden; naar han kommer frem ved Hiulet standser han, bringer den høire Haand over den venstre og omfatter dermed Stangen fra oven, at den bliver i Ligevægt, Tommelfingeren langs samme; den venstre Haand kommer foran under Blikket; saasnart han seer at N° 1 har bekommet Kruttet, træder han strax til Mundingen, i det han bringer Stangen ind i Embrasuret, og holder Ladeskuffen under Mundingen af Canonen.

N° 3 har ved dette Commando-Ord strax hentet Krut med et Krutmaal af Krutbarillen, eller og denne selv.

N° 1

N° 1 tager Krutbarillen fra N° 3, aabner og holder den foran under Hovedet af Canonen, paa det at N° 2 kan tage Krutet med Ladeskuffen af samme, hvorpaa denne igien holder den venstre Haand for og under Skuffen, hvor den tilforn var: eller og N° 1 kommer Kruttet af Krutmaalet i Skuffen, og fylder den saa meget muelig bag til; herpaa giver han i første Fald Krutbarillen og i sidste Fald Maalet til N° 3, som bringer det igien paa sit Sted; N° 2 løfter herpaa Ladeskuffen op til og i Mundingen, hvorved han holder den venstre Haand foran under Hovedet af Canonen, og naar Ladeskuffen næsten er inde i Mundingen, trækker han den venstre Haand til sig for at kaste det Krut som maatte være spildt i Skuffen; han fører denne langsom ind i Stykket, i det han vexelsviis omfatter Stangen med den ene Haand bag den anden, og seer nøie derhen at den sorte Streg, som findes langs med Stangen, altid vender lige opad, paa det at Skuffen ikke bliver omvendt og Krutet spildt i Canonen, indtil han naaer Bunden; derpaa omfatter han Stangen med den høire Haand fra oven nærmest Canonen, og den venstre fra neden, dreier den saa-



saaledes om, at den sorte Streg kommer til at vende lige nedad, eller den underste sorte Streg lige opad, støder Stangen oven mod Hovedet, holder den bestandig opad; trækker den langsom ud, paa samme Maade som den blev indbragt, og saasnart Blikket er at see udenfor, holder han den venstre Haand foran under Hovedet af Canonen, paa det naar noget Krut maatte blive udtrakt, saadant kunde blive indkastet i Stykket igien; han træder herpaa tilbage og bringer Ladeskuffen, ligesom forhen Viskeren eller Sætteren, paa sit Sted, Aabningen mod Jorden; han fatter straxSætteren og bringer den frem, som ved Commando-Ordet N° 7. N° 1 tager, saasnart Ladeskuffen er ude, lidt løst tilsammenvunden Halm og sætter det i Mundingen, paa det man med Sætteren destobedre kan bringe det Krut til Bunds som maatte være blevet liggende i Løbet. N° 2 holder Stangen, i det han fører Samlingen ind, bestandig opad, og naar den er kommen til Bunds, trykker han Krutet engang i Midten og engang paa hver Side sammen; trækker Sætteren gesvindt ud; N° 1 har en Forladning i Beredskab, som han sætter ind i Mundingen: begge maa trykke

den til Bunds og sætte den an med 3de gode Stød, som skeer med udstrakte Arme og overbøiet Liv; Sætterstangen holdes saaledes oventil som Viskerstangen tilforn; N° 3 har imidlertid visket en Kugle vel af, indsattet den i lidt Straae, lagt i Kryds; naar Sætteren er ude igien, giver han Kuglen til N° 1, som stikker den i Mundingen af Canonen, N° 2 trykker den, uden Stød, tæt til Ladningen, og tager Sætteren ud. N° 1 sætter atter en Forladning ind; og bliver denne kuns paa foranførte Maade ansat med 2de Stød; derefter træder N° 1 paa sin Post, og N° 2 bringer Sætteren tilbage paa sit Sted, legger Viskeren, som først skal bruges, oven paa, og træder paa sin Post.

Imedens der bliver ladet, staaer N° 5 tæt ved Canonen og holder den høire Tommelfinger paa Fænghullet, at Kruttet ikke flyver ud naar der bliver ansat; men saasnart han merker at Kruttet stiger op i Fænghullet, siger han: **Holdt!** hvorpaa ikke mere bliver ansat; derefter træder han paa sin Post.

## 10. Fatter Haandspigerne!

Som med Commando-Ordet N° 3, kuns at N° 1 og 2 tager de for under Hiulene liggende Kiler og lægger dem hen ved Siden af Canonen for Merlonerne.



## 11. Bring frem!

De mellemste Haandspiger blive sat bag under Fælgene opad, og de forreste under disse i Kryds; ligesom de bageste bliver sat bag fra under Borhornene paa Svandsen af Lavetten, og naar Stykket er frembragt, træder enhver paa sin Post.

## 12. Ret Canonen!

N° 2 træder imellem Sideplankerne for at rette, han stiller sig med den høire Side mod Canonen, den venstre Arm altsaa mod Svandsen af Lavetten; naar han skal rette over bageste Metal, lægger han Spidsen af Pegefingeren og den lange Finger paa den høire Haand tilsammen midt over den høieste Friise bag, bukker sig saa langt ned at han er dekket af Culassen, seer over den høire Skulder, over og imellem Fingerspidsene, over forreste Metallet og til Gienstanden. Naar han skal bruge Opsatsen bag, bliver hans Stilling den samme, undtagen med Fingrene, da han med den høire Haand holder den midt paa høieste Friise bag.

N° 3 og 4 stiller deres Haandspiger under Bundstykket for at brække op, ligesom N° 7 og 8

nder Svandsen af Lavetten. Disse giver alle Agt paa den rettende Constabel; naar denne hæver den venstre Haand op, løster de første Numere Canonen lidet op, og naar han lader Haanden falde, lader de den hvile paa Stillkilen. Naar N°2 vinker med den venstre Haand til høire Side af Lavetten, giver N°8 Svandsen af Lavetten et Tryk med Haandspigen; N°7 gier det samme, naar N°2 vinker med den venstre Haand til venstre Side.

N°5 og 6 bliver staaendes stille med deres Haandspiger, uden saa var at Canonen maatte være for svær at brække op for 2 Mand; i saa Fald forholde de sig ligesom N°3 og 4. Saasnart N°2 er færdig med Retningen, forføier enhver sig til sin Post, som ved Commando-Ordet N°3.

*NB.* Endogsaa, naar der exerceres kuns til Øvelse, maa man anvise det rettende Numer en Gienstand, hvoreſter han skal rette, og give ham saa meget mueligt et Begreb om Retningen.

## 13. Haandspigerne paa sit Sted!

Som ved Commando-Ordet N°6.

## 14. Fængkrut paa!

N° 1. Gier høire om og træder et Skridt til høire fra sit Sted lige med det yderste af Hiulet;



Hiulet; N°7 kommer paa hans høire Side; paa den anden Side af Canonen lige over for træder N°8 i lige Distance, naar han har bragt Kruthornet bort.

N°2. Gaaer til Siden, hvor Røgen ikke hindrer ham at kunde observere sit Skud, paa det han ved næste Retning kan forbedre det Behøvende.

— 5. Sætter Rømnaalen i Fænghullet og trækker den ganske sagte op naar N°6 lader Fængkruttet løbe ind, paa det at Fænghullet ikke skal blive for tæt opfyldt med Krut; dernæst tager han den ene Kiile i den venstre Haand, stiller sig tæt for Ax-Armen, Front mod Canonen.

— 6. Henter Kruthornet og lader Fængkruttet løbe i Fænghullet, han giør en Løbeild fra Fænghullet paa den høieste Friise, og fønderknuser det med Hornet sammesteds, giver derpaa dette til N°8, som bringer det til sit Sted; hvorpaa N°6 tager den anden Kiile i den høire Haand, og stiller sig lige over for N°5 imod Canonen.

— 3. Tager Præsenningen, træder til Lavetten og stiller sig bag N°5 og lægger Præsenningen paa; naar der er indrømmet træder han tilbage og bliver staaende paa høire

Side af N° 5, lige over for Fænghullet, Front mod Canonen.

N° 4. Henter Lunten, som maae have en god Brand og kort Ende; stiller sig paa venstre Side og i lige Linie med N° 6, lige over for N° 3, Front mod Canonen; han holder Luntestokken i den tillukte høire Haand, Armen utvungen bøiet og Branden vendende mod Jorden.

*Nota.* Luntestokken hensættes i Almindelighed, paa en kort Distance, lige bag Canonen.

## 15. Fyr!

N° 3. Forholder sig herved som ved Conimando-Ordet N° 7, og er det nødvendigt her, at han, i det han tager Præsenningen af, løfter den med begge Hænder lige op, førend han tager den til sig.

— 4. Løfter Luntestokken op uden Omsvøb, slaaer Asken paa Branden af paa den venstre Arm, og naar N° 3 har taget Præsenningen af og den høire Fod tilbage, brænder han paa, med overbøiet Liv, udstrakt Arm og Haanden saaledes vendt, at Fingrene ligge oven paa, Branden imod men ikke midt over Fænghullet; naar der er indrømmet med Kornkrut, paa den høieste Friise, hvor Krutet er sønderknuset; derpaa



paa trækker han Luntestokken til sig, giør venstre om, gaaer og sætter den paa sit Sted.

N° 5 og 6 lægger, naar Canonen er affyret, strax Kilerne forfra under Hiulene.

Derpaa stiller sig samtlige Numere paa deres Poster, Front mod Canonen.

## 16. Fat Haandspigerne.

Som ved Commando-Ordet N° 3.

*Nota.* Skal der lades igien, saa følger Commando-Ordet N° 4, og efter som Canonen maatte staae for høit eller lavt til Ladning, Commando-Ordet N° 5; hvis ikke, bliver continueret fra N° 6 og fra N° 8, siden det ikke behøves at visitere Canonen igien. Skulde derimod ikke lades igien, bliver commanderet:

## 17. Bring frem!

Som ved Commando-Ordet N° 11.

## 18. Brœk op!

Som ved Commando-Ordet N° 5, kuns at N° 2 sætter Canonen under Vand, i det han bringer Stillkilen frem.

Dersom Ladetøiet ikke skal blive liggende, men skal fastspændes paa de dertil hørende Ha-

ger, som findes paa Lavetten, bliver commanderet:

19. Ladetøiet paa sit Sted!

N° 2 lægger Ladetøiet paa de ved høire Side af Lavetten befindlige Hager, spænder det fast og sætter Proppen i; N° 4 og 6 er herved behielpelig.

—5 lægger Haandspigerne paa de Hager, som ere paa venstre Side af Lavetten, spænder dem, og binder Præsenningen fast; N° 7 og 8 ere herved behielpelig.

—1 og 3 bringe de Kugler og Forladninger, som maatte være tilovers, paa deres Sted.

Naar der ikke skal skydes meere, men derimod Ladetøiet og alt andet er bragt paa sit Sted, opstiller Mandskabet sig igien bag Canonen i 2 Geleeder, og forventer nærmere Ordre, hvor de skal forføie sig hen.

§. 6.

Ved Afdeelingen og Exercitien med en 12 og 6 pundig Canon med 6 Mand er at observere, at N° 1, 2, 3 og 4 haver det samme at iagttage, som for disse Numere i Reglementet er anført, hvorimod N° 5 og 6, ved For- og Tilbagebringningen, samt Canonens Retning, haver at iagttage det som er sagt om N° 7 og 8; denne Forandring undtagen, forrette de den ved hvert Commando-Ord for dem foreskrevne Tieneste.



§. 7.

Naar Folkene ere færdige i Exercitien, og nogle Canoner staae tilsammen, bliver til destomeer Øvelse, i Steden for de benævnte Commando-Ord, givet Signalen paa Trommen. Haandgrebe med Sætteren saavelsom med Viskeren, Ladeskuffen og Haandspigerne, bliver da giort tillige paa Signalen. Enhver ladende Artillerist skynder sig saa meget muelig at blive færdig med Ladningen, uden at rette sig, ved Ansætningen ꝛc. efter nogen anden.

§. 8.

Paa det den ladende Constabel, naar han staaer for Embrasuret, ikke alt for meget skal være udsat for de fiendtlige Kugler, men at han med meere Sikkerhed kan forrette Ladningen; maa en Blinding være ved Haanden; i Midten af denne, og i lige Høide med Mundingen af Canonen maa være en rund Aabning, hvorigiennem man stikker Ladetøistangen for at forrette Ladningen. Denne Blinding bliver tillukt af N° 1 og 2, saasnart Canonen er affyret, og aabnet naar den skal bringes frem.

§. 9.

Skal Ladningen udtages af en Canon, saa bruges Falkentertsen dertil; denne bliver af N° 2 bragt til og fra Canonen, ligesom det øvrige Ladetøi. Hvorledes denne saavelsom Ladeskuffen ellers bruges, naar Ladningen skal udtages, er let at vise enhver Constabel.

§. 10.

Det bliver her ligeledes antaget, hvad i Regiments-Canon-Exercitien er sagt, nemlig at alle vel er underrettet om, hvad ethvert Numer haver at bestille. Ved indfaldende Vacance maatte N° 7 og 8 ved de svære Canoner, og N° 6 ved de lettere, i den Tid de ikke har at bestille ved Haandspigerne, besørge Ammunitionen tilbragt.

Bliver der kuns 7 Mand ved de svære og 5 Mand ved de lettere Canoner, saa feiler i første Fald N° 7, og N° 5 maa da forrette dennes tillige med sin egen Tieneste; N° 6 serger da tillige for Ammunitionen. Denne Afgang maatte først fordeeles paa heele Batteriet, førend en større Afgang eller fleere Vacancer ved nogen Canon fandt Sted.

Skulde der endnu eristere fleere Vacancer, maa Forretningerne ved Canonen fordeeles paa det



det tilbageblevne Mandskab, saa godt som mueligt, og Omstændighederne vil tillade det. Feiler alt for mange Numere, saa gior man bedre at lade en Canon staae, end at de øvrige skulde blive slet og alt for langsom betient: Den paa Batteriet commanderende Officeer melder det dog strax til Vedkommende og forlanger Forstærkning.

§. 11.

Kruttet maa aldrig bæres i et Krut-Maal eller Karre, uden at være tildekket med noget; ligeledes maa paa Batteriet sees derhen at intet Krut bliver spildt. Skulde det dog uforsigtigviis skee, maa til den Ende paa ethvert Batterie være Feiekoste, med hvilke man kan sammenfeie det spildte Krut for at skaffe det af Veien; N° 8 giver Agt herpaa, og besørger Reenligheden ved Canonen: han feier Bridsken ved hvert Skud. Den ved Officeeren afdeelte Under-Officeer giver overalt nøie Agt, at intet Krut bliver spildt og endnu mindre ubortfeied liggende.

§. 12.

Det er og at mærke her, at alle Commando-Ord falder bort i alvorlige Tilfælde, og at der bliver kuns averteret naar der skal lades og fyres; ellers maa dog paasees at Mandskabet følger

ger den foreskrevne Orden, naar Canonen skal bringes tilbage, lades, bringes frem og indrømmes, og ikke forretter det først som bør skee tilsidst, hvilket kuns foraarsager Confusion; thi det er uimodsigeligt, at man alletider bliver før færdig, naar man iagttager en god Orden, end naar Uorden maatte finde Sted, hvorved Skade og Fare tillige er at befrygte.

*Nota.* En Haubitze paa et Batterie bliver betient med det samme Mandskab som en 6 eller 12 pundig Canon; Inddeelingen og det meeste af Exercitien bliver den samme; og vil enhver, der veed hvorledes en Haubitze bliver ladt, nesten uden videre Forskrift, kunde indsee, hvorvidt Exercitien med denne kan afvige fra den anden: altsaa og, hvor mange af de forhen ommeldte Commando-Ord og Haandgreeb herved kan udelades.

Naar der bliver commanderet: **Visiteer Haubitzen!** tager N° 1, ligesom ved Canonerne, Proppen af; N° 2 beseer Haubitzen indvendig, om den er reen eller ikke; N° 5 kan stikke Remmaalen i Fænghullet, for at see om samme er aabnet og reent. Naar der er visiteret, bliver commanderet: **Visk!** ꝛc.

Naar



Naar Viskeren er bortlagt, bliver commanderet: **Lad Haubitzen!** Paa dette Commando-Ord her henter N° 3 Kruttet enten løst i et Kar eller en Cardus, og giver samme til N° 1, som bringer det i Haubitzen; N° 2 trykker Cardusen til Bunds i Kammeret, eller samler Kruttet med Sætteren; saasnart N° 3 har givet Kruttet fra sig til N° 1, tager han Granaten, aabner Roret med en Kniv, tørrer den vel af, og giver den saa til N° 1, som sætter den ind, bræder Ludret af Roret ud og indflammer med Meelkrut. Naar der er ladt, Roret paasat, og Præsenning paalagt, sætter N° 1 Proppen i, og naar der commanderes: **Fyr!** tager han, som dog staaer ganske nær ved, samme af med den venstre Haand og lægger det bort; N° 3 tager Presenningen af.

Naar Haubitz-Lavetten er forsynet med Høve-Machine, saa er det naturligviis unødvendig at brække op med Haandspigerne; altsaa falder dette herved bort.

**Exer-**

# Exercice
med
# Brigade-Canoner, Haubitzer og Amusetter.

§. 1.

En 12 pundig Brigade-Canon bliver besat med 12, og en 6 pundig med 10 Mand.

De 3 pundige Canoner blive besatte med 12 Mand, og betjent som i Regiments-Canon-Exercicen er meldt; til hver Amusette bliver afdeelt 4, og til hver Haubitze 10 Mand. Dersom Styrken i Artillerie-Parken tillader det, afdeeles til hver Piece, Amusetterne undtagen, 1 Under-Officeer eller Constabel, som ved samme har Commandoen.

§. 2.

Naar der er afprotset, bliver Forstillingen, efter at Ammunitions-Kasserne ere paasatte og festede med Kiæden, sat 20 til 30 Skridt, ligesom Ammunitions-Vognene 60 til 80 Skridt, bag Kanonen: i hvilken Frastand disse sidste bestandig



standig følger, undtagen naar de i en Colonne maatte sættes imellem Canonerne.

§. 3.

De 12 og 6 pundige Brigade-Canoner blive betiente med det sædvanlige Ladetøi; ved enhver saadan Canon maa derfore være 2 lige Ansættere, hvis ene Ende er forsynet med en Viskerkolv; en Ladeskuffe og en Falkenterts; ligesom og ved en 12 pundig 5, og ved en 6 pundig 3de Haandspiger.

Ladetøiet bliver lagt paa Hagerne paa høire Side af Lavetten, saaledes at Viskerkolven, Ladeskuffen og Damptrækkeren ligge fremad og fastspændte med Remmerne, ligesom paa venstre Side af Lavetten, Haandspigerne sættes, det tykke af samme opad.

Da de 3 pundige Canoner, som høre til Brigaden, betienes som et Regiments-Stykke, saa bliver en saadan Canon følgelig og med sammed Ladetøi ɔc. som dette forsynet.

§. 4.

De til en 12 pundig Brigade-Canon commandeerte 12 Mand opstilles, og gives Numer, ligesom i Regiments-Canon-Exercicen §. 3. er meldt, (hvad sammesteds ad nota er sagt om

Ge-

Geværet gielder ligeledes her) og deres Poster samt Forretninger siges dem som følger:

N° 2 til at lade, et Skridt fra det høire Hiul, og i lige Linie med det inderste af sammes forstaaende Fælg.

— 4 ved Lunten, lige for Fænghullet og i Linie med det yderste af Axarmen.

— 6 ved den første Haandspige til at brække op, paa venstre Side af og i Linie med N° 4.

— 8 ved Ammunitions-Kassen.

— 10 ved den anden Haandspige, ved Svandsen af Lavetten, paa venstre Side af og i Linie med N° 6.

— 12 ved Svandsen af Lavetten, løser og fæster Protskiæden, holder Haandspigen i Protsringen, og hielper N° 1 med at rette Canonen.

— 1 retter Canonen, sætter Rer ind; lige over for Fænghullet og i Linie med det yderste af den venstre Axarm.

— 3 ved Kardunstasken, et Skridt ved Siden af det venstre Hiul, og i lige Linie med N° 2.

— 7 ved den første Haandspige til at brække op, paa høire Side af og i Linie med N° 1.

— 9 ved Ammunitions-Kassen.

N° 11



N° 11 ved den anden Haandspigen ved Svandsen af Canonen, paa høire Side af og i Linie med N° 7.

— 5 ved Reserve-Kardunstasken, i Linie med og 4 Skridt paa venstre Haand fra N° 12.

*Nota.* Numerne 4, 6, 8, 10 paa den høire, og 1, 7, 9, 11 paa den venstre Side, have Front til; ligesom de øvrige Numere 2, 3, 5, 12 Front med Canonen.

## Commando-Ord
### og de derved brugelige Haandgreeb.

### 1. Prots af!

Som §. 4. i Exercitien med Regiments-Canonerne; undtagen at N° 1 og 4 hielpe med at løfte Svandsen af Lavetten over Protsbolten, og skulde det endda være for svært, hielper N° 2 og 3 med, som i det Øieblik intet andet har at bestille.

N° 12 staaer, saavel ved disse som ved Regiments-Canonerne, paa venstre Side af Vognstangen, naar han løser eller fæster Kiæden.

### 2. Gior eder færdig til Ladning!

N° 2 gior venstre om, træder til Canonen, tager

Proppen af Mundingen og skyder den tilbage; derpaa træder han til Lavetten, omfatter Sætteren med den venstre Haand fra oven og den høire fra unden, trækker den frem fra Ladetvihagerne, bringer den for Mundingen, viſker Kolven af og viſterer som ved Commando-Ordet N° 7. i Batterie-Canon-Exercitien; derpaa kaster han Stangen saaledes om, at Viſkerkolven gaaer ned, følgelig Sætterkolven op ad, saa at Viſkeren kommer ved Mundingen, omfatter Stangen med den venstre Haand fra oven, viſker som sagt er ved Commando-Ordet N° 8. i Batterie-Canon-Exercitien, dog uden Hielp af N° 3, trækker Viſkeren ud, omfatter Stangen med den høire Haand fra oven, kaster den atter om, herved gaaer Viſkerkolven op og Sætterkolven ned ad, og sidste kommer mod Mundingen, omfatter Stangen med den venstre Haand fra oven, træder tilbage paa sin Post, i lige Linie med det Inderste af de forstaaende Fælger, slipper derpaa Stangen med den høire Haand, og gior Front med Canonen. Saaledes holder han nu Sætteren til Parade med den venstre Haand, Stangen parallel med Horizonten, Tommelfingeren af venstre Haand



Haand langs samme, og Armen utvungen udstrakt.

*Nota.* Hvergang Stangen kastes om i Hænderne, maa den skydes noget frem i den venstre Haand mod Canonen, paa det den Ende som gaaer mod Jorden, bliver den korteste, og ikke saa lettelig berører samme.

N° 3 som i Regiments-Canon-Exercitien.

— 4 ligeledes.

— 1 tager Præsenningen af, hænger den over Hagen paa Lavettens venstre Sideplanke; i øvrigt forholder han sig ved Visiteringen, Viſkningen, Ladningen med Ladeskuffen, Retningen med Hæve-Machinen, Rørets Indsætning eller Indrømningen, som i de forrige 2de Exercitier er anført.

— 5 som i Regiments-Canon-Exercitien er meldt; undtagen at han giver her den medbragte Rør- og Meelkrut-Daase til N° 1.

— 6 spænder Ladetøiet løs, og tager dernæst en Haandspige.

— 7 spænder Haandspigerne løs, uddeeler dem til N° 6, 10, 12, 11 og beholder selv een.

N° 10 hielper med at spænde Ladetøiet les bag til, og tager derpaa en Haandspige.

— 11 giør det samme med Haandspigerne, og bekommer derpaa en af dem.

— 12 sætter sin Haandspige i Protsringen paa Svandsrigelen; med denne hielper han til, naar der rykkes noget frem, og ved Retningen.

## 3. Lad Canonen!

— 3 tager en Cardus, som i Regiments-Canon-Exercitien er viist, træder til Canonen, og fører den med overbøiet Liv, og begge Hænder, om fornøden giøres, i Mundingen; derpaa træder han tilbage paa sin Post. Afløsningen ved N° 5 skeer ligesom i Regiments-Canon-Exercitien er meldt.

— 2 giør venstre om, omfatter Stangen med den høire Haand fra unden, træder til Canonen og bringer Sætteren for Mundingen; naar N° 3 har indsat Cardusen, fører han den til Bunds med Sætteren, trækker denne paa det gesvindeste ud igien, fatter Stangen fra oven med den venstre Haand og kaster den om, som tilforn, at Viskeren kommer mod Mundingen, træder



træder tilbage og giør Front som forhen er meldt.

Saasnart Canonen er ladet, bliver den rettet.

N° 6 og 7 sætte deres Haandspiger under Bundstykket af Canonen for at kunde brække op, naar forlanges, og for at Stillkilevinden destolettere kan bevæges; N° 1 og 4 gaae herved tilside.

— 10 og 11 sætte deres Haandspige neden under ved Svandsen af Lavetten, for at kunde svandse Canonen til høire eller venstre.

— 1 forholder sig herved ligesom i Regiments-Canon-Exercitien meldt, undtagen at han her sætter Roret ind naar han er færdig med Retningen, og da lægger han Præsenningen over Fænghullet.

*Nota* 1. Dette N° dirigerer her Haandspigerne (til at kaste Lavetten om og sætte Canonen i Linie) med den høire Haand; ligesom N° 2, i Batterie Exercitien, forretter saadant med den venstre Haand.

*Nota* 2. Naar Tid og Omstændigheder det tillader, gaaer N° 1 saa langt tilside at han kan observere sit Skud.

N° 12 hielper N° 1 med at tage Linien. Saasnart N° 1 er færdig med Retningen, og sætter Rer paa, trækker N° 12 Haandspigen ud af Protsringen og træder saa langt tilbage, at Canonens Tilbageløb ikke kan skade ham; de øvrige Numere ved Haandspigerne stille sig igien paa deres Poster.

## 4. Fyr!

— 1 træder med den høire Fod mod Canonen, tager Præsenningen af med begge Hænder, trækker den høire Fod til sig igien, og efterat Canonen er affyret hænger han Præsenningen paa Hagen.

— 4 brænder paa med Lunten, og forholder sig herved som ved Commando-Ordet N° 15. i Batterie-Canon-Exercitien er anført, kuns at han, efterat have givet Fyr, bliver staaende paa sin Post. Saasnart Canonen er affyret, bliver den bragt frem igien; herved forholder sig

— 6 og 7 ligesom N° 5 og 6 ved Commando-Ordet N° 11. i Batterie-Canon-Exercitien, og

— 10 og 11 ligesom N° 7 og 8 sammesteds.

Naar Canonen er frembragt, træder enhver paa sin Post, og N° 2 gior derpaa strax venstre om



om, træder til Canonen og visker, kaster Stangen atter om igien og bliver staaende ved Mundingen, for at sætte Karduſen ind, i Fald der strax skal lades igien, hvis ikke, træder han tilbage paa sin Post.

*Nota.* Naar en 12 eller 6 pundig Brigade-Canon, i Feldten, skulde bruges som et Batterie-Stykke, bliver den paa samme Maade som dette sidste betient.

Skulde Brigaden rykke nogle 100 Skridt frem, bliver commanderet:

## 5. Spend for!

N° 10 og 11 lægger deres Haandspiger ned, og bringer de 2de Heste, som ere spendte for Forskiærhammelen, paa høire Side foran Kanonen, fæster Forskiæren ved Kiæden som bliver heftet i Nedhagen paa Axen, og fører derefter, hver paa sin Side, Hestene ved Toilen.

— 6 giver sin og N° 10 Haandspige til N° 7, som spænder dem tillige med de øvrige fast ved Lavetten, dog kun med den underste Rem; derpaa spænder N° 6 Ladetøiet fast, ligeledes kun med den underste Rem.

— 1 lægger Præsenningen paa og binder den fast.

## 6. March!

N° 10 og 11, som fører Hestene, see til at Canonen trækkes lige.

— 12 styrer Canonen med sin Haandspige i Protsringen, hvorved N° 5 kunde være behielpelig.

— 2 beholder Sætteren i den venstre Haand.

— 4 ligeledes den brændende Lunte.

— 3 og 5 Kardunstaſken over Skulderen.

Det samtlige ved Canonen værende Mandskab skyder efter ved Hiulene, eller hvor de kan komme til, for at lette Frembringelsen.

Ammunitions-Vognen og Forstillingen maa altid følge Canonen i den antagne Distance, hvilket N° 8 og 9 har at besørge.

## 7. Holdt!

N° 10 og 11 løse Forskiærhammelen fra Kiæden; bringe Hestene paa venstre Side tilbage til Forstillingen og gaae til deres Post.

— 6 spænder Ladetøiet løs, og tager 2de Haandspiger til N° 10 og sig selv.

— 7 spænder Haandspigerne løs, giver 2de til høire Side, en til N° 11, og beholder selv een.

N° 1



N° 1 tager Præsenningen af og hænger den paa Hagen.

Naar man skal rykke frem paa en større Distance, eller marchere bort, bliver commanderet:

## 8. Ladetøi paa sit Sted.

N° 2 lægger Sætteren paa Ladetøi-Hagerne og sætter Proppen i Mundingen.

— 6 og 10 give deres Haandspiger til N° 7, og spænde Ladetøiet fast.

— 7 og 11 spænde alle Haandspigerne fast paa deres Sted.

— 1 giver Rørdaasen til N° 5, lægger Præsenningen paa og binder den fast.

— 3 og 5 bringe Kardunstaſkerne, og den sidste Rørdaasen tillige til Ammunitions-Vognen.

— 4 skiærer Branden af Lunten, og fæster den ved Ladetøiet, dog maa dette ogsaa her først være ham sagt.

— 12 lægger sin Haandspige bort paa Hagerne.

— 8 og 9 bringer strax Forstillingen, tager Ammunitions-Kasserne af og sætter dem ved Siden af Lavetten.

Naar alting er paa sit Sted, bliver strax commanderet:

## 9. Prots paa!

Som i Regiments-Canon-Exercitien §. 9. ved samme Commando-Ord er sagt, undtagen at N° 1 og 4, og naar det behøves, ogsaa N° 2 og 3, hielper til at løfte Svandsen af Lavetten over Protsbolten.

For Vendingernes Skyld maa N° 12 ikke stramme Protskiæden for stærk, da den ellers let kunde springe, eller noget andet derved gaae i tu.

Naar der er paaprotset, henter Mandskabet deres Geværer, hvis de ikke havde dem over Skulderen, og begiver sig til det Sted som dem er anbefalet, hvor de i behørige Pelotons bliver rangeret til March.

### §. 5.

Exercitien med en 6 pundig Canon bliver i alle Maader som ved den 12 pundige er anført; det bliver allene at mærke, at da her kuns haves 10 Mand, N° 10 og 11 falder bort, og at N° 6 og 7 forretter deres Function ved Canonens Retning; som og ved det 7de Commando-Ord: Spænd



Spænd for! de give herved deres Haandspiger til N° 4 og 1, som da spænde disse fast.

### §. 6.

De tvende N° 8 og 9, som imedens der ageres, ere afdeelte ved Forstillingen, bringe Ammunitionen fra Ammunitions-Vognen til Kasserne i Cardustasker, og forvarer den i disse til videre Brug. I Øvrigt see de og til: at Kudskene stige af og holde deres Heste ved Teilerne; at de ikke forlade samme, mindre rider bort med dem; N° 5 fylder sin Taske af Kasserne.

### §. 7.

Ved indfaldende Vacancer kunde iagttages, at det første vacante Numer maatte ersættes med N° 9, og da maatte N° 8 allene besørge Ammunitionen bragt fra Vognen til Kasserne ꝛc. Den anden Afgang blev ersat ved de 12 pundige Canoner ved N° 11, og ved de 6 pundige ved N° 7, i saa Fald maa N° 12, naar det gieres fornøden; træde med sin Haandspige paa venstre Side for at kaste om, og da sørger N° 1 ved Retningen allene for Linien og Høiderne. Ved Commando-Ordet: Spænd for! maatte N° 1 træde for med Forskiærhammelen, for at besørge Forrykningen. Den tredie Afgang ersættes, ved de 12 pundige

Cano-

Canoner, ved N° 10, og ved de 6 pundige ved N° 6; her maa N° 4 sætte Luntestokken hos sig i Jorden og tage Haandspigen efter N° 10 naar den skal bruges; i dette Fald maa N° 2 og 3 forrette de afgangne Numeres Forretning med at bringe Attelagen paa sit Sted og ved Af- og Paaprotsningen.

Ved en saa stor Afgang kan Canonen naturligviis ikke betienes med den fornødne Hastighed; skulde derfore en større Afgang indfalde, maatte der sørges for at deres Steder bleve besatte med Mandskab (om det ellers ikke er at have) fra de andre Canoner, hvor Afgangen ikke havde været saa stærk.

## Med Haubitzen.

§. 8.

De til en Haubitze commandeerte 10 Mand blive ligesom ved en 6 pundig Canon opstilt, numereret og enhver sin Post og Forretning anviist; kuns at N° 3 ingen Cardustaske behøver, men bekommer, naar der skal lades, altid Cardusen af N° 5.

Commando-Ordene og Haandgrebene ere og næsten de samme som i Brigade-Exercition-er anført;



ført; det som maatte være foranderligt, findes ved følgende Commando-Ord anført:

### 1. Prots af!

Som ved Commando-Ordet N° 1. i Brigade-Exercitien.

### 2. Giør eder færdig til Ladning!

Som ved Commando-Ordet N° 2. i Brigade-Exercitien, undtagen at N° 3, som her ingen Kardunstaske henter, giør høire om, træder til Haubitzen, spænder Propremmen los, tager Proppen ud, hænger den paa Hagen paa venstre Side af Lavetten og træder tilbage paa sin Post.

N° 2 giør venstre om, træder til Haubitzen, omfatter Sætteren i Midten med den venstre Haand fra unden, trækker den frem og kaster den saaledes om, at Visseren kommer for Mundingen, omfatter Stangen med den høire Haand fra unden, (den venstre Haand er nu ovenpaa,) slaaer Visseren af, og visker saavel Haubitzens Kammer som Kiedel vel ud; trækker den ud igien og slaaer den atter af, omfatter Stangen med den høire Haand fra oven og kaster den om, som forhen er meldt, og træder tilbage paa sin Post.

N° 5 tager, foruden sin Kardunstaske, et Rør og en Meelkrut-Daase til N° 1, og saa en Meel-

Meelkrut-Daase som han selv beholder, og giver den hvergang til N° 2, naar denne, efter at Granaten er indsat, skal bestrøe samme med Meelkrut; han medbringer en Svamp som N° 3 bekommer og hænger den paa Hagen paa venstre Side af Laavetten.

N° 9 bringer hvergang en Granat til N° 5 fra Ammunitions-Kisten, og gaaer til sin Post igien.

## 3. Lad Haubitzen!

N° 5 forføier sig til N° 3 for at række ham Ladningen og Granaten.

N° 3 tager Karduſen fra N° 5 med den venstre Haand, bringer den med samme, i det han giør høire om og træder til Haubitzen, ind i Kammeret.

N° 2 giør venstre om, bringer Sætteren for Mundingen, og trykker med samme Karduſen til Bunds, trækker Sætteren ud og legger den bort paa Hagerne med den venstre Haand; derpaa tager N° 3 Granaten fra N° 5, træder for Mundingen, og, naar N° 2 har aabnet Brænderen, fatter han med de forreste Fingre af begge Hænderne i dens Øren, (naar Granaten ingen Øren har, maae han desuden sætte dem med begge Hænder i Mundingen, og derefter rette samme, i det



i det han dreier Granaten med den ene Haand ved Rørets Hoved,) og bringer den i Kiædelen mod Kammeret, og retter den saaledes at Brænderen leber parallel med Kiærnlinien; han breder Ludret af Brænderen vel fra hinanden over Granaten, og stiller sig paa sin Post.

N° 2 har imidlertid taget Meelkrut-Daasen fra N° 5; af denne tager han noget Meelkrut imellem Fingrene af heire Haand og bringer det med eet Kast i Mundingen, for dermed at bestrøe Granatens Overflade og det fra hinanden udplukkede Luder; han lukker Daasen til og giver den til N° 5 igien; tager Sætteren og kaster den om i Hænderne, ligesom første Gang, at han kan være parat til at viske. N° 3 sætter strax Proppen i Mundingen.

I Øvrigt forholder man sig med Retningen ꝛc. som tilforn i Brigade-Exercitien er meldt; dog bliver det unødvendig ved Haubitzen at bræke op; N° 6 og 7 bruge altsaa ved Retningen deres Haandspiger allene for at kaste Svandsen af Laavetten til høire eller venstre.

## 4. Fyr!

Som ved Commando-Ordet N° 4. i Brigade-Canon-Exercitien; dog maa ikke brændes paa førend N° 3 har taget Proppen ud; denne

ne kan han beholde i Haanden til Skuddet er gaaet.

Saasnart N° 2 har visket med Viskeren, visker N° 3 Kiædelen indtil Kammeret, vel ud med Svampen, som han holder i den venstre Haand; trykker den derpaa üd i den Vandspand som skal hænge forpaa Rodhagen af Aren; hænger den paa Hagen og træder igien paa sit Sted.

Ved de øvrige Commando-Ord, som maatte forefalde, retter man sig efter Brigade-Canon-Exercitien. Ved Commando-Ordet: Ladeteiet paa sit Sted! sætter N° 2 Proppen i og spænder den fast; N° 5 maa og bringe alt det til Ammunitions-Vognen igien, som han har hentet derfra.

§. 9.

Dersom de i Ammunitions-Kisterne medførende Granater allerede med Brandrør, til de forskiellige Distancer, hvilket da paa enhver af dem bemærkes, maatte være forsynede; saa har N° 9, hvergang der skal kastes, at forespørge sig hos N° 12, eller den som ved Haubitzen har Commando, til hvilken Distance han skal bringe Granaten; og maa han selv see sig vel for, at heri ingen Feiltagelse skeer.

Ligesom Ammunitionen af Kisterne bliver forbrugt, maa N° 8 complettere samme fra Ammunitions-Vognen, saaledes at de første stedse ere fyldte.



§. 10.

Ved indfaldende Vacancer kunde ved Haubitzen iagttages det samme som ved Brigade-Canonen; dog maatte, saalænge som mueligt, N° 8 og 9 forblive ved Ammunitions-Kisterne, hvor de ikke lettelig kan undværes.

Til Lettelse for N° 9, eller naar dette Numer maatte feile, kan N° 5, efter at have givet Ladningen til N° 3 selv, undertiden hente Granaten fra Ammunitions-Kisten; overalt kan de Numere, som ved Kanonen eller Haubitzen har de sværeste Forretninger, efter dens Godtbefindende som commanderer ved samme, afløses af det øvrige Mandskab.

§. 11.

Naar en Artillerie-Brigade marcherer i Colonne, og har Fienden paa en af Flankerne, og man vilde giøre Front mod samme, sluttes Colonnen saaledes at enhver Canon bekommer den behørige Distance, som er 10 Skridt fra hinanden, fra Munding til Munding at regne; dette kan skee i det Hestene kiøres lidet skraas bag ud; derpaa gieres Holdt, og protses af lige-

som man er marcheret og har sluttet an; i det Mandskabet har løftet Svandsen af Lavetten over Protsbolten, dreier de samme enten høire eller venstre om, Front mod Fienden, og sætter den ned.

Skulde en saadan Colonne derimod marchere op til Høire eller Venstre, kiøres op paa forbemeldte Distance, med Vognstangen mod Fienden; ligesom enhver Canon kommer paa sit Sted, giøres Holdt og protses af. Her dreier Mandskabet Svandsen af Lavetten, i det den er kommen over Protsbolten, høire omkring og sætter den ned; skulde dette, ved de 12 pundige Kanoner, falde dem alt for svært, kan de strax sætte den ned og arbeide den om med Haandspigerne. Forstillingen kiøres tilbage igiennem det venstre Mellemrum, og naar det er noget bag ved Fronten sættes Kasserne paa.

I første Fald maa Ammunitions-Vognene, saasnart der averteres at man med Brigaden skal giøre Front mod Fienden, strax kiøre bag ud af Colonnen og rangere sig, hver bag sin Canon, paa den behørige Distance. I det andet Fald maa Ammunitions-Vognene, saasnart der averteres til Opmarch, strax giøre Holdt, og først, efterat Canonerne har formeret Linien, ligeledes kiøre op hver bag sin Canon.

§. 12.



§. 12.

Naar der bliver opmarcheret enten til høire eller venstre, eller fra Midten, bedømmer den Canon som først er opkiørt, og derefter de øvrige, som de efter hinanden kiører op og protser af, Distancen eller Frastanden fra Fienden (i Fald samme ikke allerede i Forveien er blevet viseert og bestemt af en Officeer, og af denne bliver averteret). Giøres derimod Front imod Fienden med alle Canoner paa engang, saa bedømmer de rettende Constabler ved flere Canoner tillige Distancen.

I første Fald begynder den Canon som først er opkiørt, og derefter de andre, som de efter hinanden er bleven færdig, strax at fyre, og observere nøie Kuglens Anslag. Den Constabel, som treffer i første eller følgende Skud, underretter den rettende Constabel ved nærmeste Canon, saavel paa høire som venstre Side, om Distancen paa hvilken han har rettet og truffet. Denne Efterretning gaaer fra en Canon til anden, og kan enhver Constabel efter samme, hvad Calibre af Canonen han end maatte have, strax vide, hvilken Opsats han til den averteerte Distance behøver.

I andet Fald, nemlig naar Canonerne paa engang giøre Front imod Fienden, fyrer Cano-

nerne, alt som de en efter den anden blive færdig med Ladningen; Distancens Bedømmelse, Retningen ꝛc., averterer den Canon som først treffer; de øvrige paa forommeldte Maade.

Derefter vedbliver Ilden, efter den commanderende Officeers Ordre, efterfom Fiendens længere eller kortere Fraſtand eller andre Omſtændigheder det udkræver, med mere eller mindre Haſtighed.

*Nota.* Naar da ſkal fremrykkes eller paaprotſes, følgelig Skydningen maae ophøre, ſaa maa ſaadant betimeligen averteres, paa det Canonerne, ſom de efter hinanden har affyret, ikke ladeſ igien.

## Med Amuſetten.

§. 13.

Amuſetten betragtes her ſom en Piece at bruge ved lette Tropper, der ved alle Leiligheder ſtrax maa være færdig til at ſkyde; den bevæges ved en Heſt, ſom, forſynet med en Ride-Sadel til en derpaa ridende Knegt, bliver ſpendt i Brancarden; og beſættes diſſe Stykker med 4 Mand: 3de af diſſe forblive ſtedſe ved Amuſetten, og den 4de ved Ammunitions-Karren.

§. 14.



§. 14.

De til Amuſettens Betiening anſatte 4 Mand ere paa følgende Maade at numerere og anſætte:

N° 1 har Commando ved ſamme; han retter og giver Fyr.

— 2 ved Sætteren til at viſke og lade ꝛc.

— 3 ved Karduuſtaſken og at ſætte Rør paa.

— 4 ved Ammunitions-Karren, forſynet med en Karduuſtaſke for at afløſe N° 3.

*Nota.* Skulde dette Mandſkab opſtilles bag Amuſetten, kan det ſkee i eet Geleed:

N° 1. 3. 4. 2.

§. 15.

Formedelſt den ved Amuſetten paa høire Side befindende Binde bliver Ladetøiet, beſtaaende af ſamme Stykker, ſom til en Regiments-Canon, faſtſpændt paa venſtre Side af Stolen.

Ved Avertiſſement: **Gior eder færdig til Ladning!** forføier N° 2 ſig til Canonen, ſpænder Ladetøiet løs, viſiterer og viſker, ſom i Regiments-Canon-Exercitien er viiſt; lægger den lige Anſætter bort og tager den krumme;

spænder det øvrige Ladetøi fast igien, og stiller sig, som ved Regiments-Canonen, for det høire Hiul.

*Nota.* Da Ladetøiet ligger paa venstre Side og N° 2 staaer paa høire Side af Amusetten, saa maae han, imedens N° 3 henter Karduustasken, selv gaae om foran Canonen til den venstre Side, for at tage det Stykke af Ladetøiet, som han behøver; er N° 3 derimod til Stede, kan denne flye ham hvad han behøver, og spænde det øvrige fast.

N° 1 sætter sig paa den bag Amusetten tvers over Brancarden anbragte Skammel, holdende Benene i den dertil befindende Jernbøile; naar der visiteres og viskes, forholder han sig som ved Regiments-Canonerne; han bliver forsynet med 2de brændende Luntestokke, som fæstes ved den venstre Arm af Brancarden. Med den høire Haand dirigerer han Vinden for at rette Canonen; saasnart han har rettet, bøier han en af Luntestokkene, som dertil er indrettet, med den venstre Haand over til Fænghullet og giver Fyr. Han har, som meldt, Commando ved Canonen: han beordrer Stykknegten, hvor han skal føre Amusetten hen; naar denne er kommen til det bestemte Sted, vender han Hesten saaledes om, at Mundingen af Canonen kommer mod Fienden. Derpaa commanderer N° 1: Lad!



N° 3 henter en Karduustaske og en Rørdaase, som han selv beholder, og stiller sig paa sin Post for det venstre Hiul, i Linie med N° 2, Front med Canonen.

N° 4 forføier sig til Ammunitions-Karren; han maa forsyne sig der med en fyldt Karduus-Taske og Rørdaase, for at kunde afløse N° 3, men først maa han besørge Luntestokkene antendte og bragt til N° 1.

Naar Amusetten med den forspændte Hest i Hast skal bevæges frem eller tilbage, for at indtage en anden Plads, sætter N° 2 og 3 sig paa Axen høire og venstre af Amusetten, (hvorved N° 2 beholder Sætteren i Haanden; han kan lægge den langs Amusetten, og holde den fast mod samme med venstre Haand,) og saasnart der commanderes: Holdt! springe de ned igien, for at være færdige til Ladning.

Naar N° 1 commanderer: Lad! forholder N° 2 og 3 sig som ved Regiments-Canonen; saasnart N° 3 har indsat Karduusen, træder han tilbage, aabner et Rør og sætter det i Fænghullet, efterat N° 2 med Sætteren har ført Karduusen til Bunds. N° 1 retter strax derpaa og giver selv

Fyr. Efterat Skuddet er gaaet, bliver der enten viſket, og efter Omſtændighederne ladt igien, eller ikke, hvilket averteres af N° 1.

Dersom de 2de Krumſætteres var brudt i tu eller bortſkudt, kan N° 2 lade med den lige Ansætter paa følgende Maade: Efterat han har taget denne Sætter, eller ladet ſig den flye af N° 3, omfatter han Stangen med den venſtre Haand fra oven og den høire fra unden, Ansætterkolven mod Mundingen; saaledes ſtiller han ſig Front imod Canonen uden for og i Linie med de foreſtaaende Folder af det høire Hiul; naar nu N° 3 har indſat Kardusen, træder han til Canonen og og fører den til Bunds med Sætteren, trækker samme ud og træder tilbage. Skal han viſke, fatter han Stangen med den høire Haand fra oven, kaſter den om, ſom ved Brigade-Canonen, at Viſkeren kommer mod Mundingen, og derefter atter om igien, saa at han er færdig til at lade.

Vare alle Sætterne borte, lades Amuſetten paa ſamme Maade ſom er viiſt i Regiments-Canon-Exercitien; N° 1 forretter det ſamme her, ſom der; det forſtaaer ſig ſelv, at han herved bliver ſiddende paa ſin Poſt.

*Nota* 1.



*Nota* 1. Paa Marchen eller ved Bevægelſer ſom ikke udfordre nogen Haſtighed, gaaer N° 1, 2 og 3 til Fods ved Amuſetten.

*Nota* 2. Amuſetten bliver aldrig bevæget ladt, hvilket N° 1 neie iagttager, i det han, naar den ſkulde være ladt, førſt maa ſøge at bringe Skuddet vel an, og i Tide avertere at holde inde med Ladningen, førend han beordrer Styknegten at kiøre. Skulde han ikke finde Leilighed at anbringe ſit Skud, maa ſamme udtrækkes af N° 2; naar Amuſetten ſænkes ned for til, falder Ladningen i Almindelighed gierne ud; N° 1 maa og ſærdeles have Omſorg for at Ammunitionen ikke ødes til Unytte.

I Retraiten kan efter Omſtændighederne beſtandig fyres, dog gieres førſt hvergang Holdt.

*Nota* 3. Ammunitions-Karren maa beſtandig følge ſin Amuſette paa en Diſtance af 100 Skridt, og ſlet ikke lade den af Syne; N° 4 ſørger for dette saa læn-

ge han, formedelst Afgang ꝛc., ikke behøves ved Amusetten.

## §. 16.

I det Fald naar Hesten maatte blive skudt, eller og at Egnen eller andre Omstændigheder maatte udfordre at bevæge Amusetten med Mandskab, bliver en Avanceer-Linie af 3 Alens Længde, forsynet med en Ring i hver Ende, haget med den ene Ende over Nedhagen i Axen; igiennem den anden Ring stikkes en Stok, 2 Alen lang og $1\frac{1}{2}$ Tomme tyk. N° 2 og 3 stille sig hver paa sin Side af Linien, Stokken mod Brystet, og trække saaledes. N° 1 bærer Brancarden oppe; Vendingerne og Directionen forrettes af ham. Naar der paa denne Maade ageres, staaer han ved Fyringen paa høire Side af Amusetten, naar han brænder paa, og imellem Brancarden, naar han retter; herved tager han en Luntestok les, som han, imedens han retter, holder under den venstre Arm og brænder paa med den høire Haand som ved de andre Canoner.

*Nota.* Enhver Amusette maa være forsynet med en saadan Linie og Stok, som den nyelig omtalte, og kan Linien bestandig være heftet ved Nedhagen og noget omvunden



vunden om Stokken, fæstet med den forreste Ladetøi-Rem. Naar der altsaa commanderes: **Avanceer!** giver N° 2 sin Sætter til N° 3, som spænder denne fast til det øvrige Ladetøi og løser Linien med Stokken; naar: **Holdt!** bliver commanderet, vikler han den op igien, spænder den fast og giver Sætteren til N° 2.

Vi have foreſtaaende af Vores General von Huth allerunderdanigſt indgivne Exerceer-Reglement for Vort Kongelige Artillerie-Corps herved udi alt allernaadigſt approberet. Skrevet paa Vort Slot Chriſtiansborg i Vores Kongelige Reſidents-Stad Kiøbenhavn den 25 Martii 1778.

Chriſtian Rex.

Hauch. Schultze.

Approbation paa det af General von Huth indgivne Exerceer-Reglement for det Kongelige Artillerie-Corps.

Auguſtin.

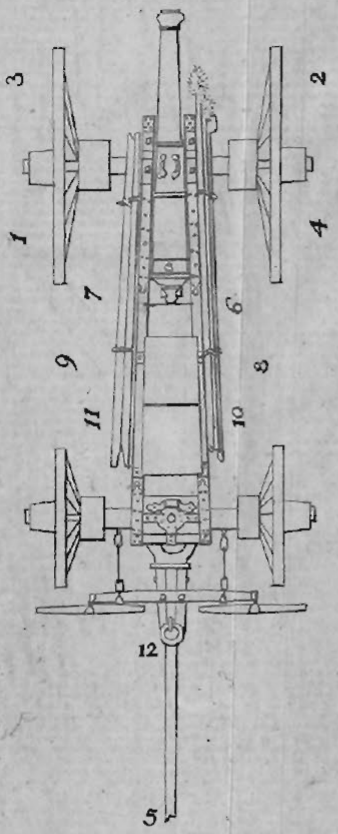
3
2
1
4
7
6
9
8
11
10
12
5

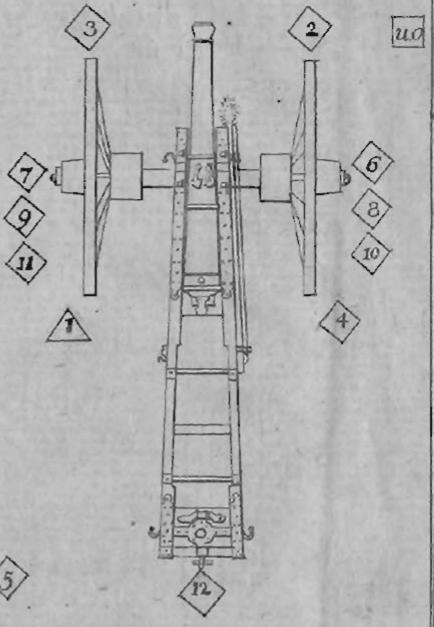
3
2
uo
7
6
9
8
11
10
1
4
5
12

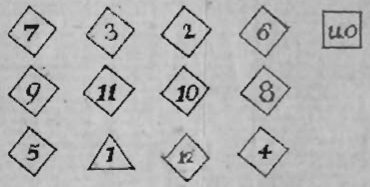
7
3
2
6
uo
9
11
10
8
5
1
12
4

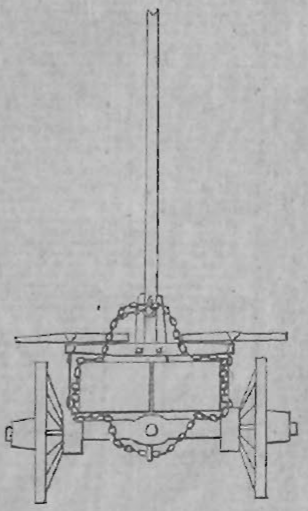

# Regiments Canon Exercice 2

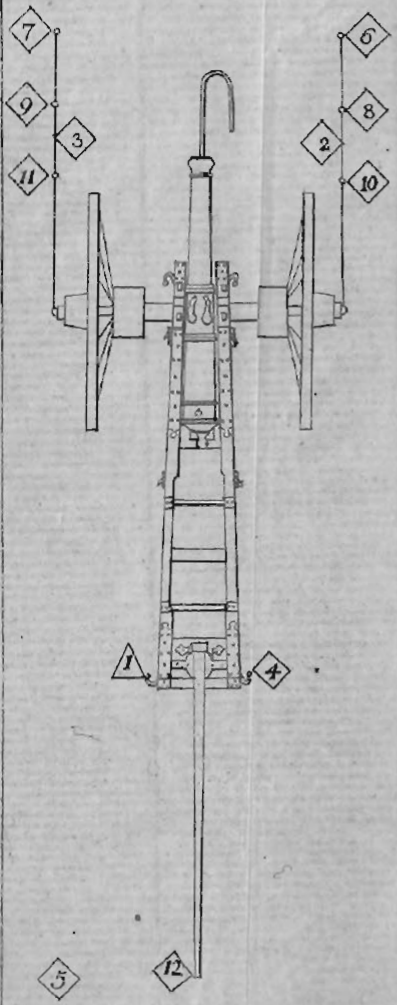


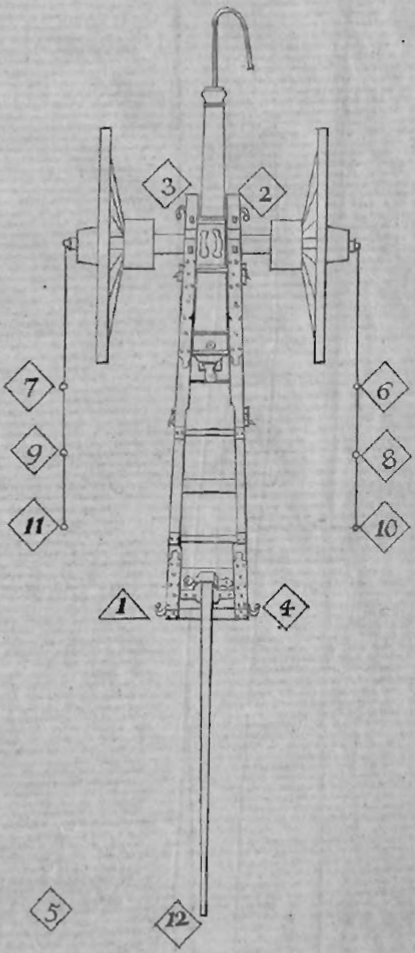

# Batterie Canon og Morteer Exercice

24 og 18 ℔

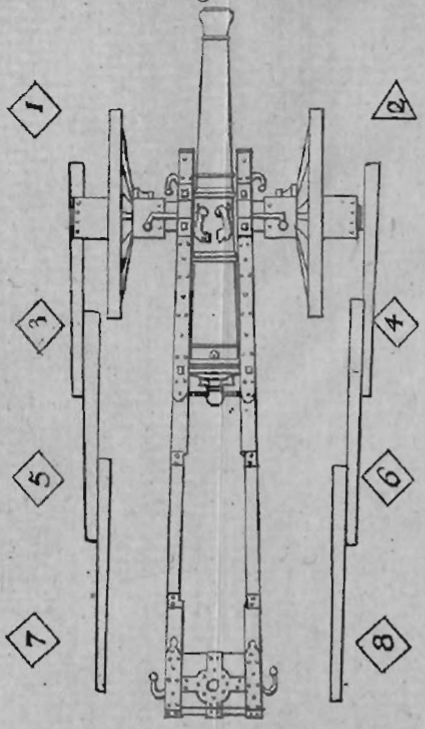


12 og 6 ℔

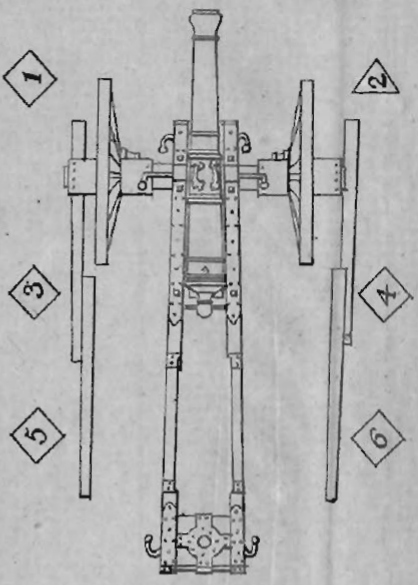


1 3 4 2 o.u

5 7 8 6

1 3 2 o.u

5 6 4

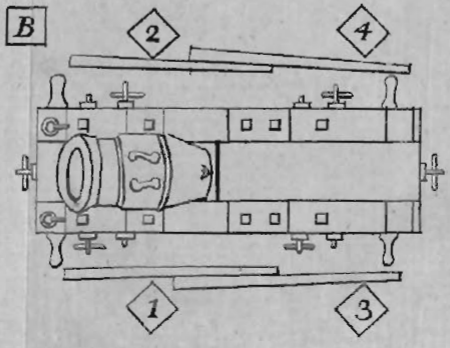

# Brigade Exercice, 12 $\mathcal{U}^{s}$ Canon

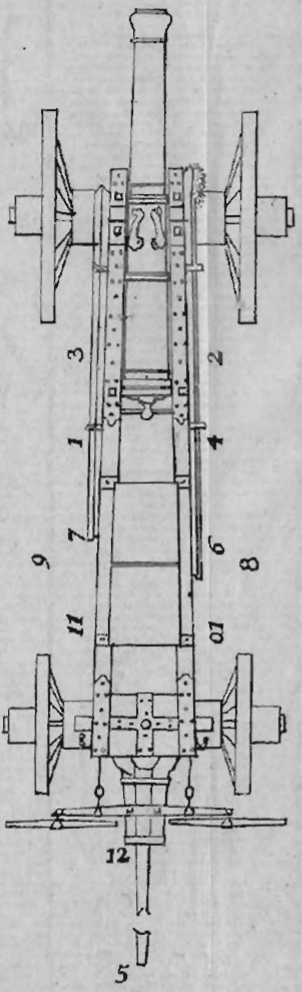


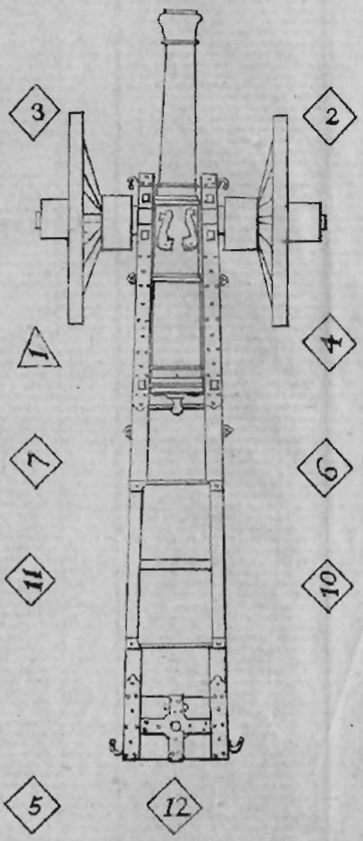


7 3 2 6 ua

9 11 10 8

5 1 12 4

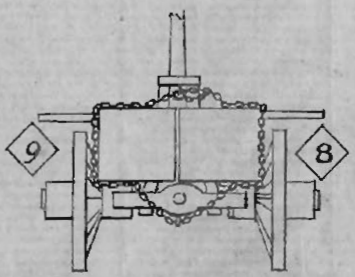

# Brigade Exercice 6 th Canon

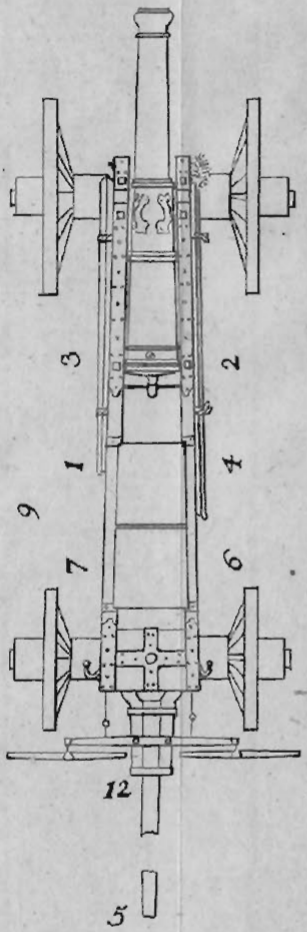


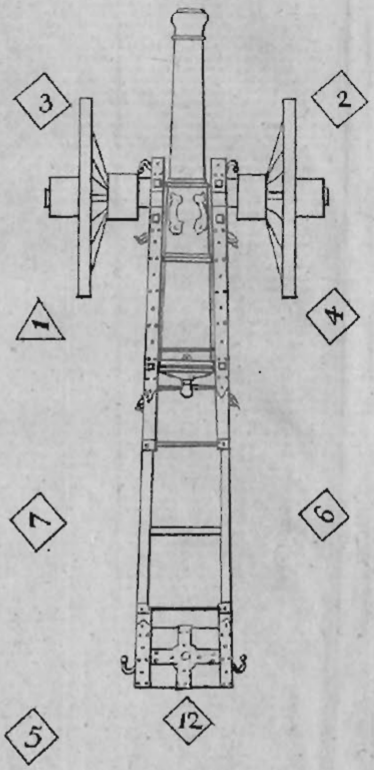


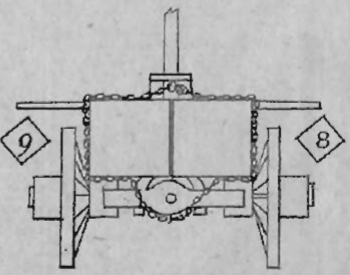


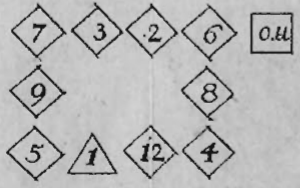

# Haubitz og Amuset Exercice.

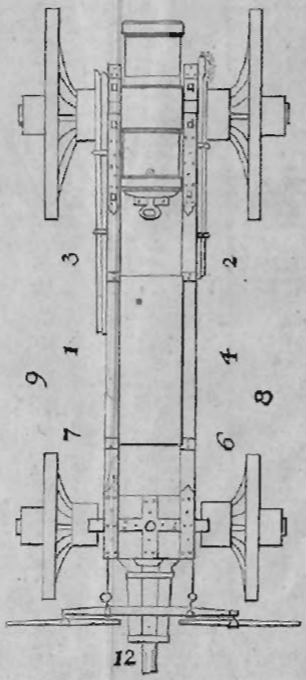


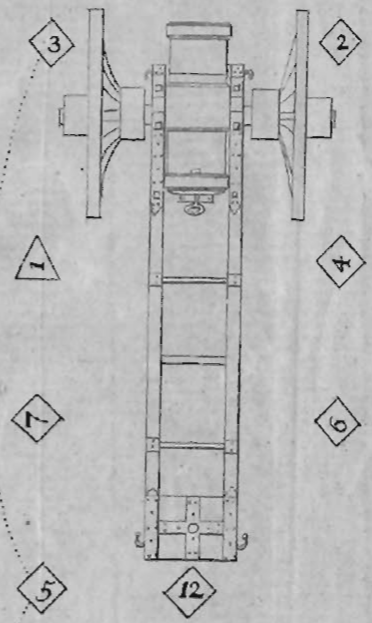


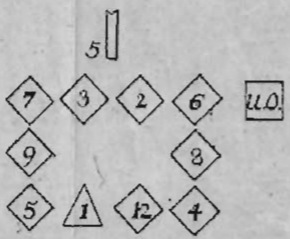


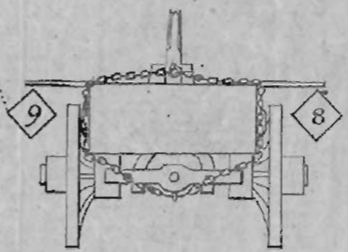


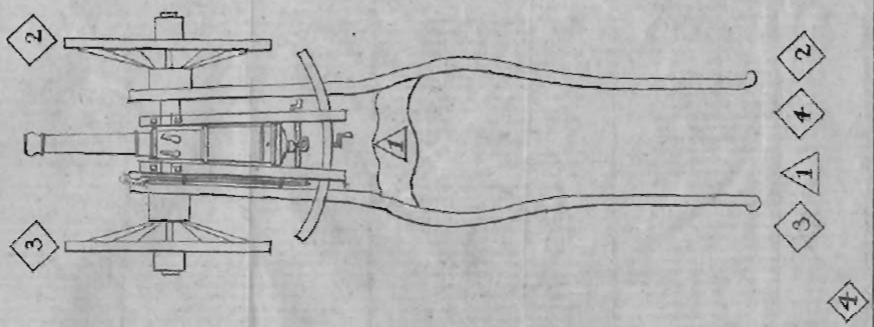

# Feil:

Side 53. N° 3. I Steden for: og legger Præsenningen paa; naar der er indrømmet træder han tilbage ꝛc.; læs: og legger Præsenningen paa naar der er indrømmet; træder tilbage ꝛc.

— 68. 3. Lad Canonen! N° 2, Linie 7, i Steden for: fra oven med venstre Haand, læs: fra oven med høire Haand.

Kaabberet Regiments-Canon-Exercice 2. den Figur som viser hvorledes Mandskabet staaer i Retraiten, i Steden for N° 8 og 9: 10 og 11; i Steden for 10 og 11: 6 og 7; og i Steden for 6 og 7: 8 og 9.

— — Brigade-Exercice 6 Pd. Canon, den Figur som viser hvorledes Mandskabet staaer ved Afprotsningen. Her er N° 8 udeladt: dette N° staaer paa høire Side af Lavetten lige over for N° 9.

— — Haubitz- og Amuset-Exercice: bagen for Amusetten bliver N° 1 og 3 omsat med hverandre.